

Ion Luca Caragiale

Nuvele fantastice

Nuvele fantastice

Ion Luca Caragiale

Editura Bestseller

 bestseller

Carte electronică publicată cu sprijinul Ministerului Afacerilor Externe – Departamentul Politici pentru Relația cu Românii

de Pretutindeni.

MINISTERUL AFACERILOR EXTERNE
DEPARTAMENTUL POLITICI PENTRU RELAȚIA
CU ROMÂNII DE PRETUTINDENI

La hanul lui Mânjoală

Un sfert de ceas până la hanul lui Mânjoală... de-acolea, până-n Popeștii-de-sus, o poștie: în buiestru potrivit, un ceas și jumătate... Buiestrașu-i bun... dacă-i dau grăunțe la han și-l odihnesc trei sferturi de ceas... merge. Care va să zică, un sfert și cu trei, un ceas, și până-n Popești unul și jumătate, fac doua și jumătate... Acu sunt șapte trecute: ăl mai târziu până la zece, sunt la pocovnicu Iordache... Am cam întârziat... trebuia să plec mai devreme... dar în sfârșit!... de așteptat, mă așteaptă...

Așa socotind în gând, am și văzut de departe, ca la o bătaie bună de pușcă, lumină multă la hanul lui Mânjoală, adică așa-i rămăsese numele; acum era hanul Mânjoloaii - omul murise de vreo cinci ani... Zdravănă femeie! ce a făcut, ce a dres, de unde era cât p-aci să le vânză hanul când trăia bărbatu-său, acum s-a plătit de datorii, a dres acaretul, a mai ridicat un grajd de piatră, și încă spun toți că trebuie să aibă și parale bune. Unii o bănuiesc că o fi găsit vreo comoară... alții, că umblă cu farmece. Odată au vrut s-o calce tâlharii... S-au apucat să-i spargă ușa. Unul dintre ei, ăl mai voinic, un om cât un taur, a ridicat toporul și când a tras cu sete, a picat jos. L-au ridicat repede! era mort... Frate-său a dat să vorbească, dar n-a putut - amuțise. Erau patru inși. L-au pus pe mort în spinarea lui frate-său, și ceilalți doi l-au apucat de picioare, să-l îngroape undeva departe. Când să iasă din curtea hanului, Mânjoloaia începu să strige pe fereastră: hoții! și-n față-le, iacă zapciul cu mai mulți inși și cu patru dorobanți călări. Strigă pomojnicul: "Cine-i?" Hoții cei doi fugi care-ncotro! rămâne mutul cu frate-său mort în cârcă. Acu, ce te faci la

cercetare? Toată lumea ştia că mutul vorbeşte; cui putea să-i treacă prin cap că mutul nu se prefacă? L-au bătut până l-au smintit, ca să-i vie glasul la loc - degeaba. De atunci li s-a tăiat pofta flăcăilor să mai calce hanul...

Până să-mi treacă toate astea prin minte, am sosit. O sumă de cară poposesc în curtea hanului; unele duc la vale cherestea, altele porumb la deal. E o seară aspră de toamnă. Chirigiii se-ncălzesc pe lângă focuri... de aceea se vedea atâta lumină de departe. Un argat îmi ia calul în primire să-i dea grăunţe la grajd. Intru în cârciumă, unde fac refenea oameni mulţi, pe când doi ȕigani somnoroşi, unul cu lăuta şi altul cu cobza, ȕârlăie într-un colţ olteneşte. Mi-e foame şi frig - m-a răzbit umezeala.

– Unde-i cocoana? întreb pe băiatul de la tarabă.

– La cuptor.

– Trebuie să-i fie mai cald acolo, zic eu şi trec, printr-o săliţă, din cârciumă în bucătărie...

Foarte curat în bucătărie... şi abur nu ca în cârciumă, de cojoace, de cizme şi de opinci jilave - abur de pâne caldă. Mânjoloaia privighea cuptorul...

– Bine v-am găsit, cocoană Marghioalo.

– Bine-aţi venit, cocoane Fănică.

– Mai s-o fi găsinđ ceva de mîncare?

– Pentru oameni de omenie ca dumneata, şi la miezul nopţii. Şi repede cocoana Marghioala dă poruncă unei cotoroaŕe să puie de masa-n odaie, şi pe urmă s-apropie de cotlon la vatră, şi zice:

– Uite, alege-ȕi.

Cocoana Marghioala era frumoasă, voinică şi ochioasă, ştiam. Niciodată însă de când o cunoşteam - ş-o cunoşteam de mult; trecusem pe la hanul lui Mânjoală de atâtea ori, încă de copil, pe când trăia răposatul taică-meu, că pe acolo n-era drumul la târg - niciodată nu mi se păruse mai plăcută... Eram tânăr, curăţel şi obraznic, mai mult obraznic decât curăţel. M-am apropiat pe la stînga

ei, cum era aplecată spre vatră, și am apucat-o peste mijloc; ajungând cu mâna la brațul ei drept, tare ca piatra, m-a-mpins dracul s-o ciupesc.

– N-ai de lucru? zice femeia și s-a uitat la mine chiorâș... Dar eu ca s-o dreg, zic:

– Strașnici ochi ai, cocoană Marghioalo!

– Ia nu mă-ncânta; mai bine spune ce să-ți dau.

– Să-mi dai... să-mi dai... Dă-mi ce ai

dumneata...

– Zău...

– Și eu, oftând:

– Fie, că strașnici ochi ai, coană Marghioalo!

– Dacă te-aude socru-tău?

– Care socru?... de unde știi?

– Dumneata gândești că dacă te ascunzi sub căciulă, nu te mai vede nimeni ce faci... Nu te duci la pocovnicu Iordache să te logodești cu fata a mai mare?... Aide, nu te mai uita așa la mine; treci în odaie la masă.

Multe odăi curate și odihnite am văzut în viața mea, dar ca odaia aceea... Ce pat! ce perdeluțe! ce pereți! ce tavan! toate albe ca laptele. Și abajurul și toate cele - lucrate cu iglița în fel-de-fel de fețe... și cald ca sub o aripa de cloșcă... și un miros de mere și de gutui.

Am vrut să mă așez la masă și, după obiceiul apucat din copilărie, m-am întors să văz încotro e răsăritul să mă-nchin. M-am uitat cu băgare de seamă de jur împrejur pe toți pereții - nici o icoană. Zice cocoana Marghioala:

– Ce te uiți? Zic:

– Icoanele... Unde le ții?

Zice:

– Dă-le focului de icoane! d-abia prăsesc cari și păduchi de lemn...

Femeie curată!... M-am așezat la masă făcându-mi cruce după datină, când deodată, un răcnet: călcasem, se vede cu potcoava cizmii, pe un cotoi bătrân, care era sub masă. Cocoana Marghioala sare repede și deschide ușa de perete; cotoiul

supărată dă năvală afară, pe când aerul rece
năpădește-năuntru și stinge lampa. Caută
chibriturile pe băjbăite; caut eu încolo, caută
cocoana-ncoace - ne-am întâlnit piept în piept pe-
ntunec... Eu, obraznic, o iau bine-n brațe și-ncep
s-o pup... Cocoana mai nu prea vrea, mai se lăsa; îi
ardea obrazii, gura-i era rece și i se zbârlise pe
lângă urechi puful piersicii. În sfârșit iacă
jupâneasa aduce tava cu demâncare și cu o
lumânare. Pesemne om fi căutat mult chibriturile,
că ți-lindrul lămpii se răcise de tot. Am aprins-o iar.

Bună mâncare! pâine caldă, rață friptă pe varză,
cârnați de purcel prăjiți, și niște vin! și cafea
turcească! și răs și vorbă... halal să-i fie cocoanei
Marghioalii! După cafea zice cotoroanții:

– Spune să scoată o jumătate de tămâioasă...

Grozavă tămâioasă!... Mă apucase un fel de
amorteală pe la încheieturi; m-am dat așa-ntr-o
parte pe pat, să trag o țigara cu ale din urmă
picături chihlimbarii din pahar, și mă uitam prin
fumul tutunului la cocoana Marghioala, care îmi
sta pe scaun în față și-mi făcea țigări. Zic:

– Fie, cocoană Marghioală, strașnici ochi ai!...
Știi ce?

– Ce?

– Dacă nu te superi, să-mi mai faci o cafea; da...
nu așa dulce...

Și râzi!... Când vine jupâneasa cu cafeaua, zice:

– Cocoană, dumneavoastră stați de vorbă aici...
nu știți ce-i afară...

– Ce e?

– S-a pornit un vânt de sus... vine prăpăd.

Am sărit drept în picioare și m-am uitat la ceas:
zece și aproape trei sferturi. În loc de o jumătate de
ceas, stătusem la han două ceasuri și jumătate?

Vezi ce e când te-ncurci la vorbă!

– Să-mi scoată calul!

– Cine?... Argații s-au culcat.

– Mă duc eu la grajd...

– Ți-a pus ulcica la pocovnicu! zice cocoana

pufnind de râs și ținându-mi calea la ușă.

Am dat-o binișor la o parte și am ieșit pe prispă. În adevăr, era o vreme vajnică... Focurile chirigiilor se stinseseră; oameni și vite dormeau pe coceni, vârandu-se cumiți unii-ntr-alții jos la pământ, pe când pe sus prin văzduh urla vântul nebun.

– E vifor mare, zise cocoana Marghioala, înfiorată și apucându-mă strâns de mână; ești prost? să pleci pe vremea asta! Mâi de noapte aici; pleci mâine pe lumină.

– Nu se poate...

Mi-am tras mâna cu putere; am mers la grajd; cu mare greutate am deșteptat un argat și mi-am găsit calul; l-am închingat, l-am tras la scară și m-am suit în odaie să-mi iau noapte bună de la gazdă. Femeia, dusă pe gânduri, ședea pe pat cu căciula mea în mână, o tot învârtea și-o răsucea.

– Cât am de plată? am întrebat.

– Îmi plătești când treci înapoi, răspunse gazda, uitându-se adânc în fundul căciulii.

Și pe urmă se ridică în picioare și mi-o întinse. Mi-am luat căciula și-am pus-o-n cap, așa cam la o parte. Zic, privind pe femeie drept în lumini, cari-i sticleau grozav de ciudat:

– Sărut ochii, cocoană Marghioalo!

– Umblă sănătos!

M-am aruncat pe șea; jupâneasa bătrână mi-a deschis poarta, și am ieșit. Rezemat cu palma stângă pe coapsa calului, mi-am întors înapoi capul; peste zaplazul înalt se vedea ușa odăii deschisă, și în deschizătură, umbra albă a femeii adumbrindu-și cu mâna arcurile sprincenelor. Am ținut la pas încetinel, fluierând un cântec de lume ca pentru mine singur, până când, cotind după zaplaz să-mi apuc drumul, mi s-a ascuns vederea cadrii. Am zis: hi! la drum! și mi-am făcut cruce: atunci am auzit bine ușa bufnind și un vaet de cotoi. Gazda mea știa că nu o mai văz, intrase degrab în căldură și apucase pe cotoi cu ușa,

desigur. Afurisit cotoi! se tot vâra pântre picioarele oamenilor.

Să fi mers o bucată bună de drum. Viforul creștea scuturându-mă de pe șea. În înalt, nori după nori zburau opăciți ca de spaima unei pedepse de mai sus, unii la vale pe dedesubt, alții pe deasupra la deal, perdeluind în clipe largi, când mai gros, când mai subțire, lumina ostenită a sfertului din urmă. Frigul ud mă pătrundea; simțeam că-mi îngheață pulpele și brațele. Mergând cu capul plecat ca să nu mă-nece vântul, începui să simț durere la cerbice, la frunte și la tâmpile fierbințele și bubuituri în urechi. Am băut prea mult! m-am gândit eu, dându-mi căciula mai la ceafă și ridicându-mi fruntea spre cer. Dar vârtejul norilor mă amețea; mă ardea sub coastele din stânga. Am sorbit în adânc vântul rece, dar un junghi m-a fulgerat pân tot coșul pieptului de colo până colo. Am plecat iar bărbia. Căciula parcă mă strângea de cap ca o menghinea; am scos-o și am pus-o pe oblanc... Mi-era rău... N-am făcut bine să plec! La pocovnicu Iordache trebuie să doarmă toată lumea: m-or fi așteptat; pe vremea asta, or fi crezut oamenii, firește, că n-am fost prost să plec... Am îndemnat calul care se-mpletecea parcă băuse și el...

Dar vântul s-a mai potolit; s-a luminat a ploaie; luminează cețoasă; începe să cearnă mărunț și-nțepos... Îmi pun iar căciula... Deodată sângele începe iar să-mi arză pereții capului. Calul a obosit de tot; găfâie de-necul vântului. Îl strâng în călcâie, îi dau o lovitură de biciușcă; dobitocul face câțiva pași pripiți, pe urmă sforăie și se oprește pe loc ca și cum ar vedea în față o piedică neașteptată. Mă uit... În adevăr, la câțiva pași înaintea calului zăresc o mogândeată mică sărind și țopăind... Un dobitoc!... Ce să fie?... Fiară?... E prea mică... Pun mâna pe revolver; atunci auz tare un glas de căpriță... Îndemn calul cât pot; el se-ntoarce-n loc și pornește-napoi. Câțiva pași... și iar

stă sforâind... Iar căprița... îl opresc, îl întorc, îi dau câteva lovituri, strângându-l din zăbală. Pornește... Câțiva pași... Iar căprița... Norii s-au subțiat de tot; acumă văz cât se poate de bine. E o căpriță mică neagră; aci merge, aci se-ntoarce; aruncă din copite; pe urmă se ridică-n două picioare, se repede cu bărbița în piept și cu fruntea înaintea să-mpungă, și face sărituri de necrezut și mehaie și fel-de-fel de nebunii. Mă dau jos de pe cal, care nu mai vrea să meargă în ruptul capului, și-l apuc scurt de căpăstru: mă aplec pe vine-n jos: "Ța-ța!" și chem căprița cu mâna parcă aș vrea să-i dau târâte. Căprița se apropie zburdând mereu. Calul sforăie nebun, dă să se smucească; mă pune în genunchi, dar îl țin bine. Căprița s-a apropiat de mâna mea: e un ied negru, foarte drăguț, care se lasă blând să-l ridic de jos. L-am pus în desaga din dreapta peste niște haine. În vremea asta, calul se cutremură și dârdăie din toate încheieturile ca de frigurile morții.

Am încălecat... Calul a pornit năuc.

De mult acum, mergea ca praștia sărind peste gropi, peste moșoroaie, peste bușteni, fără să-l mai pot opri, fără să cunosc locurile și fără să știu unde mă ducea. În goana asta, când la fiecare clipă îmi puteam frânge gâtul, cu trupul înghețat și capul ca-n foc, mă gândeam la culcușul bun pe care-l părăsisem prosteste... De ce? Cocoana Marghioala mi-ar fi dat mie odaia ei, aminteri nu mă poftea... Iedul se mișca în desagă să se așeze mai bine: mi-am întors privirea spre el: cuminte, cu capul deștept scos afară din desagă, se uita și el la mine. Mi-am adus aminte de alți ochi... Ce prost am fost!... Calul se poticnește; îl opresc în silă; vrea să pornească iar, dar cade zdrobit în genunchi. Deodată, printr-o spărtură de nori se arată felia din urmă aplecată pe o rână. Arătarea ei m-a amețit ca o lovitură de măciucă la mir. Mi-era în față... Atunci sunt două luni pe cer! eu merg la deal: luna trebuie să-mi fie în spate! Și mi-am întors repede

capul, s-o văz pe cea adevărată... Am greșit drumul! merg la vale... Unde sunt? Mă uit înainte; porumbiște cu cocenii netăiați; la spate, câmp larg. Îmi fac cruce, strângând de necaz calul cu pulpele amorțite ca să se ridice - atunci, simț o zvâcneală puternică lângă piciorul drept. Un țipăt... Am strivit iedul! Pun mâna iute la desagă: desaga goală - am pierdut iedul pe drum! Calul se scoală scuturându-și capul ca de buimăceală; se ridică în două picioare, se smucește-ntr-o parte și mă trânteste în partea ailaltă; pe urmă o ia la goană pe câmp ca de streche și piere-n întunerec. Pe când mă ridic zdruncinat, auz foșneală pântre coceni și un glas de om din apropiere, tare:

— Tiu! Ța-ța! Ptiu! Ucigă-te toaca, duce-te-ai pe pustii!

— Care-i acolo? strig eu.

— Om bun!

— Care?

— Gheorghe!

— Care Gheorghe?

— Nătruț... Gheorghe Nătruț care păzește la coceni.

— Da nu vii încoace?

— Ba iaca viu.

Și din coceni, se arată umbra omului.

— Mă rog, frate Gheorghe, unde suntem noi aicea? am rătăcit cu viforul ăsta drumul.

— Da unde vrei dumneata să mergi?

— La Popeștii-de-sus.

— Ehei ! La pocovnicu Iordache.

— Ei da.

— Apoi, n-ai rătăcit drumul... da mai ai de furca până-n Popești... Aicea ești d-abia în Hăculești.

— În Hăculești? am zis cu bucurie. Atunci sunt aproape de hanul lui Mânjoală...

— Uite-l colea; suntem în spatele grajdului.

— Hai de-mi arată drumul, să nu-mi rup gâtul tocmai-acuma.

Rătăcisem vreo patru ceasuri...

În câțiva pași am ajuns la poartă. La odaia cocoanii Marghioalii lumină, și umbre mișcă pe perdele... A avut parte cine știe ce alt drumet mai înțelept de patul cel curat! Eu oi fi rămas să capăt vreo laviță lângă cuptor. Dar noroc! cum am ciocănit, m-a și auzit. Jupâneasa bătrână a alergat să-mi deschiză... Când să intru, mă împedec pe prag de ceva moale - iedul... tot ăla! era iedul gazdii mele! A intrat și el în odaie și a mers să se culce cuminte sub pat.

Ce să spui? Știa femeia că mă-ntorc?... ori se sculase de dimineată?... Patul era nedesfăcut.

– Cocoană Marghioalo! atât am putut să zic, și vrând să mulțumesc lui Dumnezeu că m-a scăpat cu viață, am dat să ridic dreapta spre frunte.

Cocoana mi-a apucat repede mâna și, dându-mi-o în jos, m-a luat cu toata puterea în brațe.

Parcă văz încă odaia ceea...

Ce pat!... ce perdele!... ce pereți!... ce tavan!... toate albe ca laptele. Și abajurul și toate cele lucrate cu iglița în fel de fel de fețe... și cald ca sub o aripă de cloșcă... și un miros de mere și de gutui.

Aș fi stat mult la hanul Mânjoloaii, dacă nu venea socru-meu, pocovnicu Iordache, Dumnezeu să-l ierte, să mă scoată cu tărăboi de acolo. De trei ori am fugit de la el înainte de logodnă și m-am întors la han, până când, bătrânul, care vrea zor nevoie să mă ginerească, a pus oameni de m-au prins și m-au dus legat cobză la un schit în munte: patruzeci de zile, post, mătăanii și molitve. Am ieșit de-acolo pocăit: m-am logodit și m-am însurat.

Tocma-ntr-un târziu, într-o noapte limpede de iarnă, pe când ședeam cu socru-meu la lafturi, după obiceiul de la țară, dinaintea unui borcan de vin, aflarăm de la un isprăvnicel, care sosea cu cumpărături din oraș, că despre ziuă stătuse să fie foc mare la Hăculești; arsese până în pământ hanul lui Mânjoală îngropând pe biata cocoana Marghioala, acu hârbuită, sub un morman uriaș de jărat.

– A băgat-o în sfârșit la jăratie pe matracuca! a zis socru-meu râzând.

Și m-a pus să-i povestesc iar istoria de mai sus pentru a nu știu câtea oară. Pocovnicul o ținea într-una că în fundul căciulii îmi pusese cocoana farmece și că iedul și cotoiul erau tot una...

– Ei aș! am zis eu.

– Era dracul, asculta-mă pe mine.

– O fi fost, am răspuns eu, dar dacă e așa, pocovnice, atunci dracul te duce, se vede și la bune...

– Întâi te dă pe la bune, ca să te spurce, și pe urmă știe el unde te duce...

– Da dumneata de unde știi?

– Asta nu-i treaba ta, a răspuns bătrânul; asta-i altă căciulă!

Kir Ianulea

Zice că odată, acu vreo sută și nu știu câți ani, a dat poruncă Dardarot, împăratul iadului, să s-adune dinainte-i diavolii, de la mare pâna la mic, unul să nu fle lipsă, că-i scurtează coada și-i lungește urechile! Și, dacă s-au adunat ei cu toții, împăratul s-a tras de țacălie scrâșnind strașnic, a tușit de i-a pârlit jețul, a holbat ochii la el și le-a zbierat așa:

– Afurisiților! care dintre voi nu e zevzec, să-i treacă pe sub nas toate și el să nu bage nimic la cap, trebuie să fi luat seama, ca și mine, că toți oamenii sosiți de pe la dânșii aici la noi nu se plâng decât numa și numa de soțiile lor; toată vina pentru pierzarea lor o aruncă în spinarea nevestelor; pe care-l întrebi de ce a ajuns aici: "femeia" și iar "femeia". Măi, am zis eu în gândul meu, adevărat să fie asta?... Pe spusele oamenilor, firește, mare temei nu putem pune, fiindcă-i știm ce iubitori de adevăr sunt. Dar iarăși nu-mi vine să las așa lucru ciudat fără de aproape cercetare; căci politica împărăției noastre cere ca să știm tot, fără greșală, nici îndoială... Mai întâi, era să vă poruncesc a supune la cazne feroase pe toate femeile, doar de-om putea afla de la dânsele un crâmpei de adevăr; dar, pe urmă, m-am gândit că nici așa n-ajungem la mare ispravă; le cunoaștem și pe dumnealor cât de-ndărătnice și de-ncăpățânate sunt... Așadar și prin urmare, după multă chibzuință, am hotărât să trimit pe mititelul, pe Aghiută... Ce? n-a venit Aghiută?... Unde-i Aghiută?

Mititelul sta pitit tocma pântru diavolii mărunței de la urmă, și, pe când cuvânta Dardarot, el, trăgând cu urechea, își cântărea coada-n mâni. Cum și-a auzit numele, a lăsat coada și a țipat:

– Aici sunt, întunecimea-ta!

– Apoi, dacă ești aicea, ce nu te-arăți mai la vedere? Vino-n-coace, procleste! Te dai coadei, ai? Simțiși c-am să te pun la treabă și te pitești, să nu-ți văd mutra, să nu-mi aduc aminte de tine, mititelul taichii!

Și când s-a apropiat Aghiuță de tron, l-a-nhățat Dardarot de urechi și scuturându-l, de-i trosnea junghietura - de dragoste multă ce avea pentru el, fiindcă era mititelul mucalit și când se plictisea împăratul de treburile-mpărăției, pe el îl chema, să-i spuie lafuri și să-i facă giumbușuri.

– Ascultă-mă, Aghiuță puiule... Dumneata numaidecât ai să iei din comoara-mpărătească suta de mii de galbeni aduși alaltăieri cu zgârcitul pe care-l îngropară cu talerul pârlitii de mahalagii, căncepuse să le miroasă - zi o sută de mii de galbeni. Apoi, o să te-mpelițezi din cap până-n călcâie în chip de om muritor și să te duci pe pământ, în ce loc ți s-o părea mai potrivit. Acolo - ascultă bine, astâmpără-te cu codița! - să te căsătorești și să trăiești cu nevasta zece ani. Pe urmă să te faci că mori; să-ți lași acolo trupul, și să te-ntorci să-mi dai socoteală una câte una de toate pân câte ai fost trecut ca om însurat...

Bietul Aghiuță! știa el de ce sta pitit pântre plevușcă, măcar că era un drac și jumătate: bănuise ce-l aștepta, că iar o să-i dea cine știe ce grea sarcină. Când a mai auzit că o să aibă a face și cu femeie, a vârât coada-ntre picioare; încă n-o putea uita pe baba la care intrase să slugărească trei ani... Îi dedese baba de lucru - să-i îndrepteze un fir de păr creț: l-a tot muiat cu limba Aghiuță și l-a tras pân degete, zi și noapte fără răpaos; de ce-l muia și-l trăgea, de-aia firul se-ncârlionța și mai tare; și așa și iar așa, până i-a ieșit dracului părul pân căciulă; s-a lipsit și de simbrie și de tot, ș-a fugit de la stăpână.

- ... Și să știi - a adăogat Dardarot, după ce a stat puțințel la gânduri - că în toată vremea de zece ani

pe pământ, ai să fii supus la toate necazurile, slăbiciunile și ticăloșiile pământenilor... la neștiință, la sărăcie, robie, prostie și la mânie chiar, rămânând să te aperi de toate relele cum ai putea și cum te-o tăia capul... înțelesu-m-ai, puiule?

Ce să mai zică puiul? Nu mai încăpea câr-mâr; că Dardarot, cât îi vorbise, nu-l slăbise din gheară.

– Înțeles, întunecimea-ta!

– Apoi, dac-ai înțeles, puiule dragă, ce mai stai?

– Dacă nu-mi dai drumul de ureche...

Mare haz a făcut împăratul de vorba asta, și zice râzând:

-Pt! să nu te deochi!

Și l-a stupit pe mititelul în vârful nasului. Pe urmă, i-a lăsat urechea și, fără să mai zâmbească, răcnindu-i furios: "Ai plecat?", i-a tras un picior drept unde-ncepe să-i zică spatelui coadă. S-a dus de-a berbeleacul puiul până la comoara împărătească; a luat suta de mii de galbeni, și, p-aci ți-e drumul! într-un suflet, la-mplinirea datoriei.

Pe drum s-a prefăcut în chip de om, nici matuf, dar nici prea țăngău; om tocmai în puterea vârstei, frumos și arătos; și, după ce s-a gândit, în care loc anume să meargă pe pământ, zice:

"Știi ce?... Am să mă duc la București... cunosc orașul... (că mai umblase de multe ori p-acolo) e loc de petrecere. Banul e scump; învârtit bine, aduce peste sută la sută; vorba veche: dacă ești sărac, du-te-ntr-o politie bogată... din ce scapă pântre degete altora, poți culege destul; dacă ești bogat, du-te-ntr-una săracă... din orice firimitură dă s-aducă un nevoiaș la gură, îi smulgi peste jumătate".

Gândind astfel, cum a picat în București, a tras în miezul târgului, la hanul lui Manuc. Acolo, a chemat îndată un samsar și i-a spus să-i găsească fără zăbavă o pereche de case frumoase, cu încăperi multe pentru stăpâni, musafiri și slugi, la aer curat, cu grădină și fântână-n curte, cu pimnițe,

bucătării, spălătorii, cu grajduri și șoproane, în sfârșit cu toate câte trebuiesc pentru așezarea cuviincioasă a unui negustor chiabur. La vreo câteva zile, casele erau și dereticate cu tot dichisul - niște case mari în mahalaua Negustorilor; și slugi peste slugi, și cai la grajd, și calești în șopron...

Stăpânul casei, cunoscând păcatul oamenilor și mai ales al femeilor, că or să-l descoasă care mai de care, ca să-i afle rostul - că de unde e, cine e, cu ce trăiește, ce caută aici și câte altele - a chemat pe jupâneasa bătrână - o cotoroanță zugrăvită și smălțuită, pe care o pusese mai mare peste slugi, să poarte cheile și să ducă grija de toate - a poftit-o să șază jos pe chilim, iar el, de pe divan, trăgând ciubuc, s-a apucat a-i povesti pă cum urmează.

– Uite, dragă kera Marghioalo... Mie, cum ți-am mai spus, îmi zice kir Ianulea... Eu sunt de felul meu din părțile despre Sfântagora. Părinții mei, oameni de jos, se țineau cu o livede mică de măslini. Pe când împlineam șapte anișori, le-a venit părinților dorința să meargă la hagialâc; și așa, după ce au făcut rost "de ceva parale, m-au luat împreună și ne-am dus călare pe catări până la portul Salonicului. Acolo, ne-am suit pe o corabie mare, care aștepta cu pânzele ridicate vânt, ca să pornească spre miazăzi către Iafa. N-a trecut mult; a-nceput să sufle vântul așteptat; s-au umflat pânzele, și am pornit. Trei zile cu soare și trei nopți pe lună am mers tot drept înainte fără nici o supărare. Noi mâncam după datină post. Cam a treia zi, am mâncat la nămiez fasole și ridichi... Ce sa te pomenești?... Așa pe la toacă, au început amândoi părinții mei să se ție cu mânilor de pantece și să se vaite grozav: "mor" și iar "mor"!... Căpitanul, văzându-i cum se zvârcolesc și se zgârcesc în dureri de moarte, a chemat degrab pe un călugăr papistaș, care se suise cu noi pe corabie, om învățat, priceput și la căutarea boalelor. Până să vie acela, bolnavii începuseră să-nvinețească și d-abia i-au putut spune ce

mâncaseră - fasole și ridichi. Călugărul a-ntrebat încă o dată:

– Înțeleg, fiilor; dar trebuie să-mi spuneți: ați mâncat fasole și ridichi, ori ridichi și fasole?

Iar mama i-a răspuns cu glasul leșinat:

– Ridichi și fasole...

– Atunci, nu prea e bine! a zis călugărul.

Și a poruncit să-i frece pe pânțele cu câlți aspri... Dar degeaba i-au frecat până le-au jupuit pielea; că, pe când răsărea luna, tata întâi și mama îndată după el, și-au dat otpustul ... Eu, copil, ce să fac?... Mă țineam plângând tot după căpitan și după călugăr, și i-am auzit vorbind așa: zice căpitanul:

– Părinte, dac-o fi holeră, m-am nenorocit; patruzeci de zile nu-mi dă voie să intru-n port, mi se strică marfa și rămâi sărac pe drumuri!

Dar omul învățat i-a răspuns:

– Nu e holeră cum nu sunt eu călugăriță. Asta e un fel de boală care bântuie mai cu samă în postul Paștelui la christianii răsăriteni... Greșesc oamenii - c-așa e bietul om, supus greșelii - mănâncă întâi ridiche și pe urmă fasole... Vezi bine, ridichea își repede tăria-n sus, iar fasolea își navălește puterea spre partea dimpotrivă; una-mpinge, alta nu se lasă; se-ncinge luptă cu iuteală mare în măruntaie, cârcei peste cârcei, până se face încurcătură-n mațe, de se sparge praporul - și se prăpădește omul de hurdukarismós - așa zic grecii la năpasnica asta de boală.

– Dar nu se ia?

– Deloc; n-ai nici o grijă.

I-au înfășat frumos pe bieții părinții mei în niște cearșafuri curate; le-au aprins câte o lumânare de ceară la cap; un alt călugăr grec i-a prohodit și, de dimineată, când s-a arătat soarele deasupra talazurilor - "vecinica lor pomenire!" - una! două! trei! i-au aruncat în adâncime... Pe mine, văzându-mă plângând, și-a făcut pomană căpitanul de m-a luat pe procopseală - întâi slugă, pe urmă ajutor,

mai apoi tovarăș... Nu-ți mai spui, dragă kera Marghioalo, pân câte necazuri am trecut; câte ocări, înjurături și bătai am înghițit; de câte ori era să pier în vultoare; de câte ori m-au amăgit împrejurările și înșelat lumea - mai ales de când am încăpuit eu singur o corabie și m-am apucat de negoț pe seama mea, fără alt stăpân nici tovarăș decât norocul meu! Nu-ți mai spui cum am scăpat odată cu viața numa-n pielea goală, că, după ce umblasem șapte luni pe ape, tocmai când să intru în Țarigrad, mi s-a aprins corabia încărcată cu cositor și chihlimbar de peste două mii de lire, pe care le cumpărasem cu piper și curmale nici de trei sute! Nu-ți mai spui câte și mai câte am pătit, prin atâtea depărtări, pe mări și pân țări, cu fiarele, și, încă mai grozave, cu oamenii!... Destul să-ți spui că, încet-încet, m-am chivernisit cumsecade, ajungând să am o stare destul de bună pe potrivea mea... Am învățat, cât am colindat pân lume, purtările cele frumoase; știu destule limbi străine - încai despre a rumânească, pot zice, fără să mă laud, că o știu cu temei; măcar că de viță sunt arvanit și nu prea am învățat buche, dar, drept să-ți spun, la asta nu mă dau pe nici un rumân, fie cât de pricopsit cărturar. Îmi plac cu deosebire limba și lumea de-aici, și, așa, fiindcă m-am săturat de atâtea primejdii ale călătoriilor, de atâta bătaie de cap și de inima ale negoțului, am venit să m-așez aici, în Valahia, la București; să mă bucur în isihie de rodul îndelungatei mele trude...

— Doamne, kir Ianuleo, a zis kera Marghioala; pân multe ai mai trecut și dumneata!... Dar să nu-ți pară rău! Încai n-ai pătit ca atâția alții degeaba! Frumos ești, voinic ești, bogat ești! de trăit știi să trăiești! Halal să-ți fie!

Iar kir Ianulea a adăogat:

— Uitam ceva... Ascultă, rogu-te bine, dragă kera Marghioalo: să nu care cumva să aflu că ai spus la vreun vecin, ori altcuiva - da măcar tatii, de s-ar întoarce din fundul mării - câte le aflași acu de la

mine, că, vezi dumneata? câtă nevoie am de slujba dumitale, ca femeie cinstită și credincioasă ce te știu; cât sunt eu de blând și cât ești de bătrână, nu-ți caut!... te cotonogesc! îți rup ciubucul ăsta pe șale și te dau ș-afară din pâine cu ocară!... Ai priceput?

– Vai de mine! a zis bătrâna; s-ar putea?... N-am obiceiul!... În viața mea n-am mâncat labe de pui!... Hei! kir Ianuleo; eu am slujit la case mari boierești... Câte am văzut ș-am auzit eu!... n-am vreme acuma să ți le povestesc!... dar, lasă...

– Ei, eu atâta-ți spui dumitale... te nenorocesc!... s-a isprăvit!

– Să mă omori! a zis jupâneasa și n-a mai stat; s-a ridicat de pe chilim și a plecat degrabă cu cheile la treburile ei.

Până seara, toți ai casei; până-n două zile, mahalaua-ntreagă; până-ntr-o săptămână, tot târgul... toată lumea a știut istoria lui kir Ianulea mai bine chiar decât el; corabia arsese de trei ori; chihlimbarul prăpădit făcea douăzeci de mii de lire; iar de atunci, în post, nu mai mănâncă - nimini ridichi cu fasole, toată lumea mănâncă fasole cu ridichi.

Cu azi, cu mâine, a făcut cunoștință kir Ianulea cu fel de fel de negustori, ba și de boieri; a-nceput să meargă pe la ei și să-i poftască pe la el, la sindrofie. Și la toată lumea plăcea, fiindcă era om deștept și blând, cu multă știință despre ale lumii, cu purtări-alese și, mai vârtos, cu dare de mână: levent și galantom, pătruns de filotimie și de hristoitie - într-un cuvânt, adevărat om de omenie. Astfel, care dintre negustori ba chiar dintre boieri aveau mai multe copile decât stare, umblau cu dinadinsul să-l ginerească. În vremea asta, el și pusese ochii pe o tânără din vecini - o chema Acrivița, fata a mai mare a lui Hagi Cănuță, toptangiu pe vremuri. Hagiul, văduv, era om de seamă, însă cam ifiliu pe potrive greutăților casei lui, fiind împovărat de trei fete, una după alta gata

de măritat, și încă doi feciori - băieți buni, aminteri, da cam nepricopsiți; așa că puțină nădejde de zestre de la Acrivița. Dar zestre-i trebuia lui kir Ianulea? Fata era vestită de frumoasă; numai atâta cusur avea și ea, că se uita, uneori, nu totdeauna, cruciș; dar tocmai asta îi plăcea lui cu deosebire. Fata-l plăcea și ea pe el... A cerut-o hagiului, iar acesta, fără nazuri multe, i-a dat-o.

Fiind și kir Ianulea, ca tot omul, supus slăbiciunilor omenești, era stăpânit de patima fuduliei; îi plăcea să trăiască domnește, numa-n petreceri scumpe, împărțind în dreapta și-n stânga daruri prețioase. Așadar, a făcut o nuntă strălucită cum nu se mai pomenise vreodată în mahalaua Negustorilor; încât bărbații ziceau: "Trebuie să fie putred de bogat arvanitul!... Văzuși, nene, ce bine a lovit-o sărăcia de hagiul!", iar femeile: "Poftim, soro, noroc pe chioara lui Cănuță!"

Cum a adus-o kir Ianulea în casă cu lăutari, parc-a întors-o pe dos. Până la sfârșitul cununiei, duminică seara, era blândă și supusă ca o mielușea; dar, luni dimineăta, s-a ridicat din pat ca o leoaică...; A chemat toate slugile, femeii și bărbați; s-a uitat o dată chiorâș de i-a băgat în spaime pe toți și, de față cu bărbatu-său, le-a zis:

– Să știți că de azi încolo sunt eu stăpână aici! Și să mai știți că cu Ianuloaia n-o să vă meargă cum vă mergea cu prostul de Ianulea! și încă să mai știți că eu am toane: pe cine m-o supăra cu atâtica măcar, îl plesnesc și-l trimit numaidecât la agie să-și ia merticul și de-acolo! Scurt!... Ați înțeles?... Aid-acuma! ieșiți afară!

De atunci, zi cu zi, cocoana se făcea mai aspră și mai țănoșă; și, de ce era mai țănoșă și mai aspră, d-aia kir Ianulea o iubea mai tare; și de ce creștea dragostea dumnealui, de-aia-i creștea și ifosul dumneei. Toata ziua omul după o vorbă mai dulce, or după un zâmbet... Ea sta tot posacă și-ncruntată. Dacă "s-apropia de ea și da s-o mângâie,

ca s-o mai îmbuneze: "Dragă Acrivițo, de ce ești supărată?" ea-l împingea cât colo:

– Ah! Ianuleo, fugi ca n-ai haz deloc... nu vezi? Alt barbat, în locul lui, și-ar fi pierdut răbdarea și ori îi pune picioru-n prag, s-o potolească, ori o trimitea-napoi la babacă-său, la Hagi Cănuță... Dar el, unde? Când îl împingea, el îi cădea-n genunchi: "Dragă Acrivițo, iarta-mă!" și da să-i sărute mâinile; dar ea:

– Uf! Ianuleo, scoală-te! nu mai mă plictisi!

– Nu mă scol până nu ma ierți!

– Atuncea, stăi așa până poimâine, dacă poftești! Și se scula ea și pleca, după ce-i da cu tifla.

Kir Ianulea, ce să facă? Se uita după ea lung cum ieșea înțepată fără să-și întoarcă ochii, măcar că o ruga cu lacrimi să nu-l părăsească așa... ofta, se ștergea la ochi și.... o iubea și mai mult.

A mers așa cât a mers, până i-a dat în cap cocoanei să-ntoarcă foaia, să-l prăjească și pe altă parte: s-a prefăcut că-l teme, că e zuliară. S-a prefăcut azi, s-a prefăcut mâne, pân-a-nceput - chiar să crează. Omul da bani cu împrumut, și firește veneau la el boieri, cocoane, negustori, slujbași, fel de fel de lume cu daraveri. Cocoana Acrivița sta cu urechea la ușă, s-auză tot; și nu s-a mulțumit s-auză numai; a sfredelit ușa cu un burghiu, ca să și vază. Și-ncai, nu tăcea? îi spunea fără sfială ce auzise și văzuse, și ține-te: că ăla ți-a zis așa și i-ai răspuns așa; că pe aia ai strâns-o de mână și i-ai sărutat-o de trei ori, și, pe urmă, când a vrut să plece, ai luat-o de mijloc și te uitai la ea așa galeș, și ai dus-o până la ușă și iar i-ai sărutat mâna— și câte alte ponosuri și mai și.

Iar dacă el se jura că pe nedrept îl bănuiește, că el e dator să se poarte politicos cu lumea și mai ales cu cocoanele, ca orice negustor - ea începea să-l ocărăască, făcându-l nerușinat și mincinos. Nu mai putea kir Ianulea; îi venea să se strângă de gât ca pițigoiu și mai multe nu. Dar nici cu atâta nu se mulțumea cocoana. Nu-i era de ajuns cum le

încornora toate câte le auzea și le vedea pe ascunsele; ca să afle și mai multe, da bacșișuri la slugi să-l iscodească; ba a pus chiar pe un frățior al ei să nu-l slăbeasca de pe urme, să-i descopere toate "berbantlâcurile dumnealui". Firește că nici slugile, nici frățiorul, n-au putut afla nimica, fiindcă omul era un bărbat nu se poate mai de ispravă.

Cocoana s-a pornit atunci cu ocări pe slugi, că-i mănâncă pâinea, ca hiște "păcătoase, ticăloase și necredincioase"; frățiorului i-a strigat că ori e halpe, ori "pes... semne altceva", și i-a poruncit să nu-i mai calce pragul, că-i rupe picioarele; iar pe slugi chiar în fața lui kir Ianulea, le-a smintit în palme și le-a dat afară.

Cum a schimbat slugile, alte bănuieli și alte certuri... Dar nici nu putem zice așa, fiindcă la ceartă unul spune una, altul alta, ori pe rând, ori amândoi deodată; în sfârșit, are parte fiecare de cuvânt; pe când aicea, țipa, ocăra și blestema numai dumneei, iar dumnealui asculta, înghițea și tăcea. Aflând slugile că în casa asta nu cântă cocoșul, se dedeau bine cu găina; îi turnau fel de fel de gogoși, care de care mai umflate pe placul dumneei: că dumnealui face și drege, că umblă așa și pe dincolo; și, fiindcă Ianuloaia era mulțumită cu astfel de slugi, apoi și ele-și făceau de cap; furau de stingeau.

Totodată, Acrivița mai căzuse și la darul foițelor: casa plină de jucători, masă lângă masă - otusbir, ghiordum, ba și stos - și dulcețuri, zumaricale, vinuri, cafele și vutci, și ciubuce peste ciubuce, ziua până seara, și noaptea până la ziuă. Pe lângă asta, era și agiamie și-nfumurată că nimini nu știe juca mai bine ca ea - și, se-nțelege, pierdea gros. Toate cheltuielile și pierderile astea îl dedeau mult îndărăt pe kir Ianulea; nu se mai ajungea din venituri. De regulă nu zicea nimica; dar așa, uneori, cam în glumă, se-ntâmpla să-i scape și lui câte o vorbă, bunioară:

– Numa de nu ne-ar bate odată toba cu atâtea cacialmale!

Nu-i trebuia mai mult cocoanei...

– Da ce? nici atâta petrecere nevinovată să n-am în casa mea?... Dumneata nu trebuia să te fi-nsurat, dacă te știai pârlit, să iei pe Acrivița, fata lui Hagi Cănuță, care n-a fost învățată la casa părintească să-și mănânce de sub unghie!... Să fi luat o mahalagioaică sărmană, s-o ții încuiată pe măsline și pe mămligă, să-ți spele rufe și să nu se-ndure s-aprinză un muc de lumânare-n casă! ori una, să-ți puie niște coarne, să nu le poți duce!... Nu ți-e destul că sunt cinstită, după ce că-ți rabd, ca o nenorocită, toate ticăloșiile și murdăriile dumatăle?... Eu voi să trăiesc; d-aia m-am măritat; aminteri mă duceam la călugărie!... Și-n sfârșit, dacă-ți place, kir Ianuleo! de unde nu, du-t' te plimbă, și să ne vedem când mi-oi vedea ceafa... fără oglinzi!

Într-o zi, stând ei la masă împreună cu o sumă de musafiri, până s-aducă ciorba, a-nceput din chiar senin Ianuloaia să vorbească despre o prietină măritată, care nu se afla de față:

că s-a ținut cu beizadea cutare, un copil! și vodă, suparat foc, era să puie să-i taie coadele și s-o trimită surghiun la un schit, tocmai în fundul munților;

că a prins-o odată bărbatu-său, ziua-n amiaza mare, la Țurloaia, la chiolhan, la iarbă verde, cu consulul muscălesc și cu alți drângălăi; - ȝiganii îi trăgeau de unul singur "Măi, cazace, căzăcele!" și ea chiuia și juca numa-n papuci, cu palmele-n ceafă, apilpăsită, ca un maladeț zaporojean;

că-ntr-un rând, a plecat la Căldărușani, s-o spovedească sfinția-sa părintele Ioanichie, și a stat acolo de miercuri în săptămâna patimilor până-n săptămâna luminată după izvorul tămăduirii; - se plimba toată noaptea cu duhovnicu-n luntre pe lună și cânta de răsuna lacul: "Frunzuliță lobodă, of! ȝaȝo, gura lumii slobodă!" iar părintele lucra din

lopeți și-i ținea isonul pe glas al optulea...

Și câte alte grozăvii.

Musafirii și mai ales musafirele faceau haz; iar bietul kir Ianulea, om cu hristoitie, făcea fețe-fețe. A răbdat el cât a răbdat, și zice, întâi cu destulă blândețe:

– Bine, Acrivițo, scumpa mea! cum poți dumneata, mai ales că știi ce bun prietin sunt cu bărbatu-său... cum poți, fără să le fi văzut toate astea cu ochii dumitale, fără nici un temei, să catigoriștii astfel pe o prietină, pe care o primim aproape în toate zilele în casa noastră?... Îmi pare rău!

– Ei! apoi vezi bine că dumneata o s-o aperi... ca vă scoateți ochii unul la altul!

Și apoi le spune tutulor că acuma prietina nu se mai duhovnicește la Căldărușani: i-a pus lui kir Ianulea gândul... "să-mi spargă casa!" Da o s-o prinză odată și n-o s-o ierte cum a iertat-o vodă; o să puie s-o tunză ca la cazarmă pe... și din "muscălească" și "călugărească" n-o mai scoate.

N-a mai putut suferi kir Ianulea; s-a ridicat foarte turburat și s-a răstit odată tremurând:

– Ascultă-mă, Acrivițo! nu-ți dau voie, mă-nțelegi, să mai zici o vorbă măcar despre o femeie care - poți spune dumneata toate murdăriile ce-ți trec prin gândul dumitale! - este mai cumsecade ca dumneata; că dumneata ești, mă-nțelegi, mai îndrăcită decât talpa iadului, și oricât de blajin să fie omul, îl scoți din toate răbdările! Să taci din gură, scorpie nebună, că pui de te leagă și te trimit la balamuc, mă-nțelegi!

Cocoana s-a ridicat și dumneei și s-a năpustit asupra dumnealui, să-i arză o palmă; dumnealui s-a ferit repede-ntr-o parte; iar dumneei, de necaz că nu l-a putut nemeri, a luat castronul cu ciorbă de pe masă și i l-a aruncat în față - l-a opărit de sus până jos. Kir Ianulea și-a ieșit din pepene; s-a repezit cu pumnii-n-cleștați, s-o pilduiască; dar musafirii s-au pus la mijloc și l-au oprit în piept:

- Nene Ianuleo! stai, omule! nu şade frumos!

Şi, pe urmă, cătră dânsa:

– Mai potoleşte-te şi dumneata, coană Acriviţo, pentru Dumnezeu! nu-l mai turba!

Ți-ai găsit!... S-a pornit cucoana pe răcnete, să rădice mahalaua-n picioare:

– Săriți! săriți, oameni buni! că mă omoară păgânul, arvanitul!... Mă bați, ai? după ce-ți râzi de casa și de cinstea mea, hoțule și pehlivanule!... Dacă te-ai îmbătat și ai poftă de bătut, du-te de-ți bate țiitoarele de pân fundul mahalalelor, pe care le-n-dopi cu pumnii de lire și-n casă te calicești până la lescaie, râtane!... Da pe mine să mă bați? pe mine, mă! spurcăciune de bă-dăran?... pe mine, fata lui Hagi Cănuță, să-ndrăznești tu să mă bați, păcătosule, janghinosule și râiosule!?... Stăi tu, că te-nvăț eu pe tine, cenghene turcească!

Și până nu i s-o stins glasul, n-a conținut...

Firește că petrecerea n-a mai mers înainte... Au sărit toți musafirii, care mai de care: "Nene Ianuleo!", "Cocoano Acriviță!"... că "la necaz spune omul multe"; că "are mâna cinci degete și nu se potrivesc unul cu altul"; că "și măruntaiele din om tot se ceartă uneori"; dar orișicum "nu e bine să s-auză-n lume de așa-ntâmplări într-o casă de seamă!"... și așa mai departe, cu chiu cu vai, i-au împăcat. Dar, firește, s-a știut îndată în toată mahalaua că "biata Acrivița lui Hagi Cănuță a ajuns de-o bate arvanitul - la masă! față cu musafirii! - după ce o-nșeală cu care-i iese-nainte!..." și pe urmă prietenele: "Cum a fost ea crescută, mititica, și pe ce mâini a-ncăput!... o s-o bage-n pământ păgânul!"

Lui kir Ianulea i-a trecut repede necazul și iar "dragă-n sus! dragă-n jos! puiule și suflete!" și orce porunca dumneei, dumnealui răspundea:

– Cum poftești dumneata, fos-mu, parigboria tu kosmu! (vorbe frumoase, care-nsemnează, pe elinica: lumina mea, mângâierea lumii!).

În vremea asta, cocoana Acrivița se gândea:

"Eu cu budalaua, cu capsomanul ăsta de Ianulea, mult n-am să mai fac purici... Ia să mă gândesc la viitorul meu..."

Astfel, zi cu zi, i-a luat diamanticalele și sculele și argintăria, și le-a pus la păstrare acasă la Hagi Cănuță; pe urmă, a-nceput să vînză și de pînă lucrurile de preț ale casei, despre care "budalaua" habar n-avusese să facă și el, ca orice negustor cuminte, o catagrafie. Totodată, s-a luat cu binișorul pe lângă el; a-nceput să-l mîngâie și să-l mîglisească. După ce l-a răsucit și l-a fermecat cum a știut ea, când erau într-o seară amîndoi singuri la iatac, s-a pomenit kir Ianulea că se repede dumneei și-l ia-strîns în brațe și pupă-l!...

El zice:

– Mă iubești, draga Acrivița?

Dar ea, uitându-se la el cruciș:

– Mai mă-ntrebi, Ianulică; fos-mu?

N-a putut kir Ianulea s-adoarmă toată noaptea de bucurie că s-a dat Acrivița lui pe brazdă... De-acu-ncolo, trai, neneco! Despre ziuă, când s-așipească și el, haț! îl ia dumneei iar în brațe și zice:

– Dragă Ianulică, am să te rog ceva... dar... să nu zici ba.

– Când am zis eu ba la vreo dorință a mătăluță, sufletul meu?

– Uite ce e... Tătița ar vrea să mărite și pe surioarele mele - să nu-i rămâie fete bătrâne-n casă - c-au și-nceput mahalagioaicele (le știi gurița) să le zică "iepele lui Cănuță" - și nu prea are cu ce să le-nzestreze pe potriva lor; că dacă nu era om cinstit și filotim cum e, ar fi avut astăzi stare!... Mulți bani are de luat de pe la boieri mari; ce folos, dacă deocamdată nu-i poate scoate?... Dar, după ce o-nchide el ochii, firește, dumneata ai să fii mai mare între clironomi; ai să strîngi pe boieri în chingi negustorește și o să-ți intri-n bani... Și... așa, m-am gândit să-l ajutăm noi; să le facem fetelor o zestre cât de micșoară; că, de! cine se mai

însoară astăzi fără zestre, doar de dragoste?...
Numai eu am avut noroc să te găesc pe dumneata
- și plăcut și bogat, și galantom și să mă iubești
atâta! "

Și pe urmă, strânge-l iar și pupă-l.

– Bine, puică, să le dăm... Cam cât?

– De! știi eu?... cam câte o mie, două de
galbeni.

– Bucuros, sufletele!... adu-mi aminte mâne să
mergem la hagiul, să-i numărăm paralele... Acu,
aide, bibilico, să ne culcăm.

Dar ea îl strânge iar și zice:

– Și... pe urmă, uite... Frățiorii mei... Nu e bine
să mai stea așa degeaba... M-am gândit să le faci
dumneata rost de un capitălaș, să s-apuce și dânșii'
de vreo negustorie, că sunt gogeamite găliganii
acuma, nu mai face să se lase tot în spinarea
bătrânului: pun-te masă! scoal-te, masă!... Ce zici
dumneata, nu zic bine?

– Dragă puiule, nu știi că eu zic ce zici
mătăluță?... Adu-mi aminte mâne dimineață...
Acuma, hai să-i tragem un somn.

– Mai dă-mi o guriță, Ianulică, parigboria tu
kosmu!

I-a mai dat o guriță, și au adormit ca niște
copilași scăldați.

A doua zi, s-a isprăvit daravera: au fost
înzestrate surioarele amândouă și amândoi frățiorii
încăpuiți; iar peste vreo câteva zile, după ce i-a
dăscălit pe larg cumnatul mai mare în toate
privințele negoțului, ca om încercat, au pornit, cu
chimirul plin, după marfă - unul, cu corabia, de la
Galați cătră Smirna înspre părțile răsăritului; altul
pân Brașov, spre părțile apusului cătră Lipsca, în
chervan, cum umblau negustorii p-atunci.

Nu mai încăpea-n piele kir Ianulea de fericire...
Ziafeturi peste ziafeturi zi și noapte, cu toate
bunătățile și trufandalele; chef și tãmbălău cu zeci

de musafiri și de lăutari - și tot ce dorea Acrivița trebuia să se-mplinească: Turnul Colții să-l fi cerut pe masa, kir Ianulea pe masă i l-ar fi adus.

Au mers lucrurile tot așa și iar așa; a tot băgat mâinile kir Ianulea în lada cu bani; a tot luat cu pumnul, la loc n-a mai pus nimic, pân-a dat într-o zi cu unghiile de fundul lăzii. N-avusese până-acuma obicei nici vreme să numere ce-avea-n ladă; acu i-a dat în cap să facă și asta, și nu i-a trebuit multă răbdare... Mai rămăseseră vreo trei sute și ceva de lire - să tot ajunga pentru coșniță și cheltuielile mărunte pe vreo două-trei săptămâni... Dar, om cu fire neclintită, s-a gândit așa:

"Ei! ș-apoi?... ce-mi pasă?... Măine, poimăine se-ntorc băieții cu marfa, ne apucăm de negustorie și, cu stăruință multă și puțin noroc, umplem lada la loc... Pân-atunci, helbet! avem credit destul!"

Și s-a pornit după împrumuturi. Alergau cu limba scoasă samsarii de colo până colo, să-i găsească bani cu orșice preț... Pân-acuma el luase dobânzi cam sărate; de acum ajunsese să plătească el camătă din ce în ce mai piparată. Mai întâi nu s-a prea băgat de seamă; dar n-a trecut mult și a aflat negustorimea că se clatină rău kir Ianulea; și mai ales că băntuia p-atunci mare chesat asupra târgului, i s-a scurtat omului creditul de tot: cu mai bine de sută la sută și de-abia găsea, și nu vreo sumă mai însemnată, doar num-așa de mezelic. Toată nădejdea lui se răzima pe întoarcerea tinerilor, care, nu-și putea el închipui, de ce zăbovesc atâta, când toți negustorii plecați totodată, ba unii chiar mai târziu, se și-ntorseseră de la tacsid, fiecare cu încărcătura lui, la potrivită vreme.

Pasămite, cumnățelei aveau cuvinte să zăbovească... Tocmai când să-și piarză kir Ianulea răbdarea, iacă-i sosesc, una după alta, două vești destul de urâte... Băiatului dintâi, pe când se-ntorcea de la Smirna, i se cufundase corabia încărcată; iar el, începător în ale negustoriei, a fost

uitat s-o asigureze... Cel mai tânăr dedese la Lipsca, în iarmaroc, peste alt chilipir, se-ntâlnise cu niște elini, de care mișună totdeauna pân îmbulzeala târgurilor mari; hoinărise cu ei pe la berăriile nemțești toată ziua, iar seara, merseseră-mpreună la cafeneluța unui simpatiot, într-o ulicioară dosnică de lângă Casa Sfatului, să-nvârtească un endekamisi, și pe urmă, la iuțeală, un stosișor; și așa, de pe la aprinsul lumânărilor până despre ziuă, îl lăsaseră tinichea: nu mai avea băiatul nici cu ce să vie-napoi acasă.

Cum s-a răspândit vorba și despre asta, au intrat la grijă mare creditorii lui kir Ianulea, că rămâne mufluz, și s-au adunat cu toții la cafeneaua de la Hanul cu Tei, spre a se sfătui ce-i de făcut, ca să-l țină zi și noapte sub de aproape pază, nu cumva s-o șteargă înainte de sorocul plăților, cum au muflujii obicei. Pe de altă parte, văzându-se scos la selemet, l-a apucat pe kir Ianulea un fel de groază... Ce are să facă el de-acuma, căzut în sărăcie, în necinste și-n ocară?... Or să-l vâre întâi în temniță, și, pe urmă, când i-or da drumul, să-ntinză mâna pe la porțile ălor de i-a-ndopat cu atâtea bunătați și daruri!... Și încă, treacă-meargă toate!... Dar ce te faci cu fata lui Hagi Cănuță?...

N-a stat mult la gânduri spre a vedea că alta nu-i mai rămâne decât să spele degrabă putina - să se ducă, încotro vedea cu ochii, până dincolo de Mărul Roșu. Astfel dar, în faptul zilei, s-a sculat binișor, a strâns câtă drojdie se mai găsea pe fundul lăzii, s-a dat jos la grajd, a poruncit să-i puie șaua pe un buiestraș tătareasc, a-ncălecat, spunând argatului că merge până la Snagov după plătică proaspătă, că are deseara musafiri la masa, a ieșit pe poartă la pas și... pe urmă, cu ochii tot înainte, p-aci ți-e dmmul...

Când a luat-o pe subt mitropolie la stânga, cătră câmpul Filaretului, se luminase de răsărit, așa că, suind la deal, pân dreptul Cuțitului de Argint, și uitându-se-napoi în vale, a zărit un pâlc mare de

călăreți în goană venind parcă pe urma lui. În adevăr, bănuiala i-era întemeiată... Prinseseră de veste negustorii și porniseră repede după el cu ceași de la agie. El a vrut s-abată din drumul mare și s-o ia pe sub deal la dreapta; dar a dat de niște șanțuri; buiestrașul s-a poticnit și l-a trântit cât colo... Atunci, omul s-a sculat, a părăsit calul și a apucat-o pe jos. A suit la niște uluci, le-a sărit; pe urmă, alt șanț și alte garduri, până când, rupt de osteneală, ajungând pe culme, s-a oprit în fața viișoarei unui margmaș bondoc și-ndesat, care tocmai se spăla pe ochi de dimineață la soare în prispa cramei.

Kir Ianulea, cum l-a văzut, i-a zis gâfâind:

– Bună dimineața, neicuțule; cum te cheamă?

– Bună dimineața, jupâne... Pe mine Negoită mă cheamă; da pe dumneata?

– Kir Ianulea...

Și d-abia mai ținându-l balamalele, a pășit pârleazul înăuntru și zise:

– Frate Negoită, fă-ți pomană și mă scapă!

Umblă niște dușmani să puie gheara pe mine, să mă nenorocească! Ascunde-mă undeva pe-aici, și eu te fac om bogat... Iar, dacă pân-oi pleca nu ți-oi dovedi că te pot procopsi, atunci primesc să mă dai chiar dumneata pe mâna dușmanilor... Mă rog dumitale, frate Negoită, nu mă lăsa-n pierzare! mă rog și iar mă rog!

Negoită s-a scărpinat în cap stând puțin la gânduri și a răspuns:

– Ascultă-mă, kir Ianulea; ce sunt dușmanii dumitale?... n-or fi boieri?... că de! drept să-ți spun, cu boieri în cârcotă nu mă bag...

– De unde, hoieri? sunt negustori...

– Atuncea, te scap...

Cum l-a ascuns sub o claie de haraci, peste care a mai trântit și niște coceni de porumb, iacătă și dușmanii...

– Mă, neicuță - a-ntrebat unul - nu văzuși dumneata adineaori trecând p-aici un negustor -

așa ș-așa?

– N-am văzut.

– Ți-am da un bacșiș bun, să ne spui încotro a apucat...

– Păi, dacă nu l-am văzut...

– Spune, mă! A zis un slujitor ridicând gârbaciul...

– Dumneata mă poți și omorî!... da dacă nu l-am văzut...

– Dacă n-a văzut omul, n-a văzut, zice altul...

Hai degrabă-nainte, că pierdem vremea degeaba.

Și au plecat, care călare, care pe jos, unii-ntr-o parte, alții-ntr-alta, alergând ca nebunii... După plecarea lor, Negoită s-a suit într-un dud mare și s-a uitat pretutindeni roată, să se-ncredințeze dacă s-au depărtat bine; pe urmă s-a dat jos încetinel și l-a scos pe fugar din ascunzătoare.

– Te-am scăpat! acuma, să te văz, kir Ianuleo... te ții de vorba?

– Dragă neică Negoită, nu știi cât îți sunt dndatorat și cât vreau din tot sufletul să mă țiiu de cuvânt!... Iar ca să-nțelegi că mă pot plăti de dumneata, te rog șezi coala lângă mine să afli cine sunt eu și să asculți toate pățaniile mele.

Și i le-a povestit toate pe șart kir Ianulea lui Negoită - de cum a fost plecat din adâncuri după porunca împărătească și până-n ceasul de față - toate, cu de-amănuntul toate, pe care Negoită le-a ascultat cu plăcere mare și cu multă luare-aminte.

– Și acuma, neică Negoită, ascultă bine cum te pot eu procopsi pe dumneata... De câte ori ai auzi c-a intrat dracu-n vreo femeie, nevestă, fată, măcar fie ori din ce loc, ori de ce neam ar fi, să știi că eu sunt ăla. Numaidecât dar să vii acolo, că eu nu ies din ea până nu m-ai goni dumneata... Firește că dacă i-ai da de leac, degeaba n-are să-ți fie... Bărbatul femeii ori părinții fetei or să te răsplătească frumos... Ce zici?... îți vine la socoteală?

– Cum nu? a răspuns zâmbind Negoită. Iar kir

Ianulea, după ce i-a mulțumit încă o dată, a plecat p-aci-ncolo.

Nu se-ncheiase nici o lună după astea, și coborând Negoită-n târg cu niște vișine trufandale de vânzare, a aflat de la precupeți că pe una din fetele lui Zamfirache Ulierul din Colentina, a de s-a logodit cu Ilie Bogasierul de la Barăție, o muncește dracul de vreo zece zile... Ce nu i-au făcut?... Leacuri, descânțece, molitve... degeaba! Părinții și logodnicul plâng într-una văzând-o cum se canonește... Vorbește în toate limbile fără să le fi-nvățat, și sporovește și-i turuie mereu gura și spune fel de fel de taine și pâre - de unde le-o mai fi știind? - încât o lume, care aleargă s-o asculte, stă și se crucește:

ba că "sacul cu lire de la pahamicul Iordache din Dudești, de nu i s-a mai dat de urmă - furat de grămaticul pe care l-au prins pe drumul Olteniței și a scăpat peste noapte din beciurile agiei - se află acum pus bine, înfășurat într-un testemel ceadiriu, în fundul sertarului de jos de la scrinul de lângă soba din iatac la clucereasa Tarsița, mătușă despre mamă a lui aga, mai tânără ca dumnealui - se-ntâmplă! - și că cine nu-i știe merchezul poate scotoci-n sertar cât poftește, că nu-i dă de fundul adevărat";

ba că "adiata lui Agop, tutungiul de la Sfinți, lăsată nepoati-si, nu-i scrisă de răposatul: a ticluit-o pe urmă, într-o noapte, bărbatu-său Tacor, cafegiul din Caimata, care vinde și suliman și cana de păr... Tacor cu Avedic, paracliserul de la biserica armenească";

ba că "fratele ăla tinerelul, de d-abia-i mijește mustața, călugărașul sprâncenat, care șade la preacuvioșia-sa părintele archimandritul Hrisant, în curtea mitropoliei - chip și seamă la-nvățătura cântărilor - este fata a mai micșoară a lui Ristache Muscalagiul de la Ploiești"...

și câte și mai câte alte bazaconii - cine le mai poate ținea minte?

Cum a auzit Negoită toate astea, și-a desfăcut coșurile la precupeți cu rădicata pe ce a putut rupe și s-a dus de-a dreptul să vază și el pe fata apucată; și cum a ajuns acolo, s-a vârât pântre lumea adunată și-a spus părinților și logodnicului că el o scapă pe fată dacă i-or da o sută de galbeni. Firește că bieții oameni n-au mai stat la gânduri: o sută fie! Iar Negoită s-a apropiat de urechea pătimașei și, făcându-se că o descântă, i-a zis încet și sfios:

– Am venit, kir Ianuleo, după vorba noastră...

– Am înțeles, i-a șoptit duhul: dar, drept să-ți spui, neică Negoită, nu te-am crezut așa de nătărău, să te mulțumești cu o sută de galbeni... Ce o să-ți ajungă ție numai atâta? Trebuia să ceri gros! Dar fiindcă ai greșit, te iert de data asta... Acu mă duc la Craiova, să intru în soția caimacamului. Săptămâna viitoare să te-nființezi acolo... Nu mă face să te-aștept prea mult; mai am și alte trebușoare, nu numai grija dumitale... Caimacamul își iubește nevasta ca ochii din cap, e și bogat și darnic. Socotește-te bine în talia asta, că de-acolea-ncolo nu mai ai nici o putere asupra mea; să știi că după aia sunt dezlegat de orce cuvânt și nu mai avem nimica de-mpărțit împreună!

Zicând acestea, s-a depărtat duhul... Tânăra s-a tîmăduit. Toată lumea se-nchina; părinții și logodnicul nu știau ce să mai facă de bucurie, iar Negoită, luându-și suta de galbeni, a pornit la vie să se gătească de drum lung.

Și-a vîndut a doua zi rodul la un oltean; a treia zi și-a cumpărat un călușel, cu tot dichisul de călărie, de la pătură și șea pîn la ipingea; a patra, dimineata, a plecat. Asta era într-o miercuri... Ziua umbla, noaptea se odihnea; așa încet-încet, haideahaideea, marțea următoare, pe la asfințit, a ajuns drumetușul la straja Craiovei, și, de acolo, întrebând din om în om că unde ar putea găzdui un negustoraș ca el, l-au mînat la un han peste drum de o biserică mare.

Cum a descălicat, a dat calul în primirea

argaților și a intrat în cârciumă, unde mai erau și alți isnafi, să-și prinză inima cu un ciocan de rachiu și cu ceva mezelic, înainte să meargă la odaie. Înserase binișor. Până să-i frigă niște pastramă, sta la masă pe gânduri; stând așa, aude clopote, și întreabă pe un arnăut, care trăgea ciubuc la altă masă, ce sărbătoare e a doua zi, de se face priveghere mare.

De la arnăut și de la cârciumăreasă, află îndată ca nu-i a doua zi nici o sărbătoare, dar că așa se fac ziua și noaptea slujbe peste slujbe la toate bisericile pentru ușurarea tinerei soții a caimacamului, care e chinuită de duhuri, și nu-i pot da de leac cu nimica: toate babele meștere, toți doftorii de la Sibiu, pricepuți la așa boale, toate maslurile și molitvele, citite de vlădica și arhieriei cu patruzeci de preoți - degeaba. Femeia are năvârlii grozave: într-una sare și joacă tontoroiul, că trebuie s-o lege; cât o țin legată, dârdâie din toate-ncheieturile și scrâșnește, parcă ar arde-o în foc; dacă-i dau drumul, iar începe să sară și să țopâie, și țopâie și sare, până o leagă iar; asta de peste o săptămână, fără clipă de odihnă și fără să primească-n gură măcar o picătură de apă... O lume se-ngrozește; iar soțu-i se jelește ca un nenorocit; și de-aia se fac slujbe peste slujbe la biserici, doar s-o milostivi Maica Domhului cu vreo minune.

Negoită a dat țoiul repede pe gât, a-mbucat o fărâma de pastramă, ca orce slugă, de teamă să nu-l aștepte prea mult stăpânul; a dat un icusar arnăutului și l-a rugat să-l ducă degrabă la curte. Când au ajuns acolo, fierbea lumea, că bolnavei i-era totdeauna mai rău când înnopta... O sumă de cucoane și slujitoare o țineau legată-n cearceafuri ude pe biata tânără, care se zbuciuma din creștet până-n tălpi; preoții-n odăjdii mari o slujeau și-o afumau cu cădelnițele, iar soțul plângea, făcând mereu la metanii. Când iată că un arnăut vine și zice-n gura mare:

– Maria-ta, nu te supăra!... este aici un om prost, care vine tocmai de la București într-adins; zice că el știe să descânte la boale ca a m.-sale și-și pune capul cheazășie că o tămăduie îndată.

S-a ridicat nenorocitul, luminat în pierzania lui de razele nădejzii din urmă, și a strigat:

– Să vie!

Cum s-a arătat Negoită în prag, până să-l întrebe cineva ce și cum, tânăra s-a potolit din dârdăială, a poruncit, parcă era sănătoasă la baie, să-i scoată cearceafurile; s-a uitat drept la el, a început să râză veselă, ca la vederea unui vechi prietin de mult așteptat, și i-a făcut semn să vie mai aproape, chemându-l chiar pe nume:

– Bine-ai venit, dragă Negoită! ce mai faci? sănătoșel? vino-n-coace mai aproape, că am să-ți spun ceva, să nu ne-auză niminea!

Cine să-și crează ochilor și urechilor?... Negoită a dat pe toți într-o parte, s-a apropiat prietenește de pătimașă și i-a șoptit:

– Drăguță, să mă ierți că te lăsai să cam aștepți, dar nu știi ce greu drum și ce gloabă de cal am avut.

– Nu face nimica, a răspuns duhul foarte încet; eu plec de aici... De-acuma, te-am procopsit; nu-ți mai sunt dator cu nimica. Să știi prin urmare, neică Negoită, că asta ți-este a din urmă... Să nu care cumva să te mai văz că te ții de coada mea, că nu numai nu capeți nimica, dar încă mă și supăr, și dacă m-oi supăra, de! poate să-ți pară foarte rău... Atâta-ți spun...

A pierit duhul... și firește și-a venit pătimașă-n fire, bună zdravănă ca mai-nainte, parcă și mai veselă... Acuma cu câte daruri și cinste l-a-ncărcat caimacamul pe Negoită, ce să vi le mai înșir eu? - că vi le puteți singuri închipui... I-a daruit cu hrisov o moșie, s-o stăpânească de veci, și pe dasupra l-a și boierit.

Trăia acuma Negoită în huzur, ce cu gândul nu gândise, de vreo trei luni și mai bine. Dar într-o zi,

tocmai când își făcea după prânz tabietul boieresc, cu cafea și ciubuc în pridvorul lui de la țară, iacătă vede de departe, pe drumul care vine dinspre miazăzi, un vârtej de praf, care se tot apropie... Ce să fie?... Sunt niște slujitori de la curte: vin în goană cu naltă poruncă să-l aducă napristan la Craiova.

Nu i-a prea plăcut lui Negoită că i-au turburat tabietul; dar ce să facă?... Ajungând la curte a sărutat mâna stăpânului; acesta l-a luat în brațe, l-a sărutat pe frunte, și i-a zis:

– Prea iubite frate Negoită, dacă ții la mine câtuș de puțin, să pornești fără clipă de zăbavă spre București: butca e gata; pe drum așteaptă cai de olac din poște-n poște... Fata măriei-sale lui vodă, domnița, e apucată cum a fost și nevasta-mea, poate și mai rău, după stafeta ce primii... Numai dumneata o poți scăpa... Aleargă!

"M-am fript!" s-a gândit Negoită; dar de zis, n-a putut zice nimic.

Caimacamul l-a strâns în brațe, l-a suit în butcă și, mânați, bre! Surugiii au dat bice și călcâie, pe urmă țipete și chiote... Până a doua zi, pe la ceasul vecerniei, l-au adus pe Negoită techer-mecher drept la scara palatului domnesc din București.

Vodă și doamna, frângându-și mâinile, l-au întâmpinat în capul scării, și vodă i-a strigat în grecește, cum vorbea p-atunci boierimea:

– Ah! Dumnezeu te-a adus, boierule! Poftim!

Dar Negoită - de unde știe grecește? - a răspuns într-o doară:

– Cine nu-l caută îl găsește, măria-ta, dar cine-l caută! Să vedem!... să-l cautăm!... Dacă s-o putea, și mie mi-ar părea bine. Să vedem...

– Haide!

Și zicând asta, vodă l-a-mpins pe Negoită până-n sagnasiul din fundul sălii... Acolo sta domnița grecește pe un covor jos, clătinând mereu din cap ca o păpușă cu gâtul pe sârmă; într-una se chinuia așa de cinci zile cu dinții-ncleștați și fără să-nchidă

ochii o clipă.

Cum s-a arătat Negoită, donmița a stat din cap și a-nceput să țipe, apucată de toate năbădăile:

– Afară! dați-l afară! să nu-l văz m ochii mei pe râtanul de Negoită! afară!... să vie băbaca!

Negoită n-a așteptat mai multe și, în loc să se supere că-l gonește cu ocară, a ridicat așa din umeri, parc-ar fi zis: “De! dacă nu poștești”...

S-a-ntors în loc și a voit să plece. Dar doamna l-a apucat de mână, iar vodă s-a apropiat de fiică-sa:

– Aicea sunt! uite băbaca matale!

– Nu tu! țipa fata. Nu te-am chemat pe tine! sa vie băbac-al meu!

– Eu sunt băbac-al tău! a zis cu lacrimi fierbinți prăpăditul de bătrân.

Dar copila, țipând și mai grozav:

– Nu! nu ești tu! tu ești urât! tu du-te cu Negoită! să vie căpitan Manoli Ghaiduri, că el e băbac-al meu adevărat!

La așa vorbe nebunești, doamna a leșinat... Dacă nu era Negoită s-o apuce-n brațe, cădea lată. Au sărit cocoanele curții și au luat-o s-o frece cu oțet de trandafir și să-i dea pe la nas cu pene aprinse. Iar bietul vodă a-nceput să se bata cu pumnii-n fes, pe câtă vreme copila tot mai tare țipa.

– Să-mi aduceți pe băbac-al meu! pe căpitan Manoli! p-ăla-l vreau eu!

În sfârșit, Negoită zice lui vodă la o parte:

– Măria-ta, la așa pătimași trebuie să le facem cheful deocamdată; că dacă ne-mpotrivism, îi ațâțăm mai rău.

I l-au adus prin urmare pe capitan Manoli... Mai rar așa palicar! înalt, spătos și mustăcios - o mândrețe de arnăut! și muiat numa-n fireturi de sus până jos - să fie de fală pentru orice curte domnească!

Cu mustățile lui frumoase înecate de lacrimi, s-a apropiat căpitan Manoli, sluga credincioasă, de fiica doamnei; iar mititica, îndată ce l-a văzut, s-a descruntat deodată, a zâmbit dulce și, ca orice

copil supus când roagă frumos pe tată-său sa-i facă un hatâr, i-a zis cu multă blândețe:

– Băbacă! te rog, băbacă, dacă mă iubești, să-i tai lui Negoită nasul și urechile și să-l dai afară ca pe un obraznic... că e botos, e lacom și nemulțumitor!... să nu-l mai văz în ochii mei, că nu-l pot honipsi !

Căpitanul Manoli iubea firește pe domnița din tot sufletul; dar așa hatâr mare nu-i putea face fără voia stăpânilor. Iar Negoită s-a gândit: "Așa ți-e vorba?... Bine!" pe urmă s-a-ntors la vodă și zice:

– Măria-ta, ia să se dea toți într-o parte, să văz și eu mai aproape pe pătimașa.

I-au făcut toți loc, iar Negoită s-a dus drept la domnița care se zbuciuma și răcnea cât putea:

– Afară Negoită! Ieși afară, mojicule!

Dar el nu s-a sinchisit de pandoliile ei și i-a vorbit încet:

– Drăguță, eu aș zice să pleci mai bine de bunăvoie... Aș! fata răcnea mai rău:

– Afara Negoită!

– Și zi, așa, ai?... Nu vrei?

Ș-a dat s-o apuce de mână. Atunci domnița l-a scuiat în față și i-a ars o palmă de i-a scăpărat ochii lui Negoită.

El s-a șters cu mâneca pe obraz și întorcându-se-n loc spre vodă, zice:

– Măria-ta, patima asta vine aicea cu o-mprejurare cum pân-acuma n-am mai întâlnit... Că n-ar fi leac de tămăduire, nu zic; dar, singur eu, nu pot face deocamdată nimica... îmi trebuie un ajutor... Am aicea la București, în mahalaua Negustorilor, o prietenă meșteră care știe să tragă de gâlci și de năjit; e văduva unuia care și-a prăpădit averea-n risipă și-n desfrânări; a rămas mufluz, și-a luat lumea-n cap și a lăsat pe biata femeie nevinovată pieritoare de foame... O cheamă Acrivița Ianuloaia, fata lui Hagi Cănuță...

La vorbele astea, domnița a-ncetat deodată cu țipetele, ș-a-nceput să tremure, clănțănind ca-n

toiul frigurilor.

– Așadar, rog pe măriia-ta să poruncească a pune iute caii, s-a-duc numaidecât pe Ianuloaia.

A vrut să facă un pas; dar domnița l-a apucat strâns de pulpană, țipând apelpisită:

– Stăi, Negoită!

Și... ce să mai lungim acuma povestea? - că o poveste, cât de frumoasă, dacă-i prea lungă, iar nu face - i-a trecut copilei, parcă numai visase cineva c-ar fi fost bolnăvioară; s-a gătit frumos, ș-a plecat veselă cu doamna la plimbare, în butcă deschisă... Patru telegari cu falaitar; doisprece arnăuți călări înaintea și tot atâția m urmă fluturându-le fustanelele; iar Manoli, sus pe capră, cu mâna dreaptă pe prăselele hangerului din sileaf și cu stânga răsucindu-și mustățile... Și era mare bucurie pe sufletul lui vodă, când se uita de la fereastră cum zbura butca departe...

Negoită a rămas în gazdă la curte. Cam a treia zi, aducându-și aminte că mai are și alte daraveri în București, a mers drept în mahalaua Negustorilor, să-i ia urma Ianuloaiei... Casele cele frumoase le vanduseră creditorii... Sărmana! părăsită de bărbat, trăia acuma la tată-său, la hagiul... Acolo, găsind-o, a rămas încremenit de așa frumusețe, mai ales cum se purta ea acuma, cernită de sus până jos, ca orce văduvă jalnică... După ce i-a sărutat mâna, i-a zis:

– Uite, cocoană; eu mă știu dator lui kir Ianulea cu o sută de galbeni; ieri am aflat de nenorocirea dumneavoastră, și ți-am adus datoria... Poftim!

Cocoana a-nceput să plângă și să-l întrebe dacă știe el ceva despre ce s-o fi făcut omul ei, că ea nu mai poate - se frige, o să moară de dorul lui. Negoită i-a răspuns că nu știe nimica; iar, ca mulțumire că bărbatu-l îndatorase la vreme de mare nevoie, a rugat-o pe cocoana să primească a stăpâni ea de veci viișoara lui de la Cuțitul de Argint, și i-a și dat la mână hârtie de danie, întărită cu pecetie domnească. După aceea, ca să se

mântuie el odată de slujba doftoritolui, s-a gândit câtva și i-a mai spus:

– Cocoană, eu am văzut mult bine de pe urma bărbatului dumitale; în cinstea și pomenirea lui, vreau să te-nvăț ceva, cu care, la prilej, să te salți bine din lipsă... Ascultă, rogu-te, cu luare-aminte... De câte ori ai auzi c-a intrat dracu-n vreo femeie, nevastă, fată, măcar fie din orce loc, or de ce neam ar fi... numaidecât să mergi acolo, că nu iese din ea până nu l-ai goni dumneata... Să-i zici pătimașei numai atâta, parc-ai fi-ntâlnind pe omul dumitale: “Aici mi-ai fost ascuns, Ianulică?... și eu te căutam ca o nebună... fos-mu! parigboria tu kosmu!”

– De unde știi dumneata vorbele astea? a-ntrebat cocoana privindu-l cruciș.

– Le-am învățat, demult, de la un prietin... a răspuns Negoită, zâmbind la privirea cocoanei; apoi a adăugat: ...Numai atâta să-i spui... Pe urmă, s-o apuci în brațe, tot cu gândul la kir Ianulea: să te uiți la ea așa frumos, cum te uiți acuma la mine, s-o săruți cu foc și să n-o slăbești din dragoste până nu-i trece de tot... Firește că, după potrive ipochimenilor, n-are sa-ți fie osteneala degeaba... Ai înțeles?

– Am înțeles.

– Acuma, rămâi sănătoasă, cocoană! S-auzim de bine!

S-a-napoiat după acestea Negoită la curte, unde a stat încă vreo patru-cinci zile, numa-n bunătați și-n cinste mare. Când ședea el sus la masă cu măriile-lor, cu protipendada și cu evgheniștii ai mai simandicoși, cântau jos pe sub ferestre meterhanele și jucau soitarii pentru petrecerea isnafilor ș-a prostimii. A opta zi, s-a hotărât Negoită să se pornească la urma lui înspre părțile Jiului... L-au căftănit și i-au dăruit vodă și doamna câte trei pungi de ibrișim cu câte o mie de galbeni;

iar domnița, un inel cu o nestemată cât o alună turcească, și cu sevas mare l-au pe-trecut toți până jos în capătul scării.

Căpitan Manoli s-a rugat de stăpâni să ducă el pe Negoită pân-acasă. Toată vremea, pe drum, l-a ngrijit căpitanul ca un frate ziua și noaptea, cântându-i din gură și cu tambura manéle turcești și cântece de palicari de pân munții lui depărtați - și cânta strașnic; avea și glas și pătrundere. I-a plăcut mult lui Negoită tovărășia lui Manoli și ajungând acasă la moșie, s-a crezut dator să poftască și el în gazdă pe căpitanul, care era tot atât de plăcut și de bun, pe cât de voinic și de viteaz... Seara au cinat împreună, cu vin vechi de Drăgășani, cu cafele și ciubuce până târziu; iar, după cină, la care, osteniți cum erau de drum, se cam trecuseră din pahare, căpitanul, cât era de mare palicar, înecându-l deodată așa un parapon, s-a lăsat să-l podidească plânsul ca pe o femeie, și căzând în genunche, i-a zis gazdei;

– Eu sunt sarac, bei-mu (adică prințul meu), n-am să-ți dăruiesc nimica de preț; dar numai Dumnezeu și sufletul meu știu cât îți sunt de recunoscător!... că, dacă se prăpădea fetica, eu - uite, vezi hangerul ăsta?... până-n prăsele mi-l băgam în piept!... că, fără copila asta, ce s-ar mai fi făcut Manoli sârmanul, sârmanul Manoli?

Ș-a-nceput să sărute mânilor lui Negoită și l-a rugat să-i primească-n dar o pereche de mătânii de la Ierusalim.

Câtă vreme căpitan Manoli vărsa aici lacrimi de mulțumire, colo, departe, la București, se jelea de durere mitropolitul, că una dintre nepoțelele î.p.s.-sale începuse să aibă pandolii... Dar s-a-ndurat pronia și nu l-a lăsat să plângă prea mult pe robul Iubitoriului-de-oameni... Cum a intrat coana Acrivița pân gangul clopotniței, parcă i-a luat tinerei boala cu mâna... Și a zis bodaproste Ianuloaia când a plecat blagoslovită și mulțumită destul de la mitropolie.

Iar, noaptea aceea chiar, în adâncuri se aduna soborul demonilor dinaintea lui Dardarot, să asculte pe Aghiuță, care se întorsese și el la urma lui cu coada-ntre picioare, rupt de oboseală.

Le-a povestit el toate câte le pătimise dincolo, mai cu șart și mai frumos decât vi le-am putut eu povesti dumneavoastră. Împăratul a tăcut un haz nespus și a zis râzând:

– M-am pătruns acum cum merge pricina... Halal să-ți fie, dragă Aghiuță! frumos te-ai purtat, n-am ce zice... Cu ce vrei să te răsplătesc pentru atâta osteneală?

– Întunecimea-ta, spre răsplată, două hatâruri am să-ndrăznesc a cere.

– Spune, puiule dragă.

– Întâi, pe Acrivița și pe Negoită să nu-i văz vreodată p-aici! Ducă-se la rai, să se-mpace sf. Petre cu ei cum o ști.

– Bine... Și al doilea?

– Al doilea, să mă lăsați să mă mai odihnesc și eu puținel acasă, că m-am dehulat de atâtea trebușoare pe pământ.

– Bine, ș-asta!... ai dreptul să dormi trei sute de ani de aci-ncolo fără să te mai supere nimini cu nimic!

Zicând acestea, Dardarot i-a tras un picior după obicei și l-a trimis să se culce.

Și așa, au mers cocoana Acrivița și Negoită, fiecare la ceasul său, în rai; iar Aghiuță s-a pus să-i tragă la soamne... și dormi! și dormi! ș-o fi dormind ș-acuma, dacă nu cumva s-o fi sculat, mititelul, să se apuce iar de cine știe ce drăcii.

Calul dracului

Era odată, la marginea unui drum umblat, o fântână, și lângă fântână ședea jos o babă, ghemuită pe niște zdrențe de cergă, și morfolea-n gingii un crâmpei de covrig muiat într-o năstrapă cu apă rece. Când vedea drumeț, or pe jos, or călare, or cu carul, lăsa baba covrigul din gură, întindea dreapta și se milogea tânguios numai din vârful limbii: "Faceți-vă milă și pomană, măiculiță, de o biată păcătoasă fără putere!" Dacă-i da cineva ceva, zicea baba: "Bogdaproste, măiculiță! Dumnezeu drăguțul să primească!... de unde dai să sporească și să izvorească!" Rar se-ntâmplă creștin drumeț să treacă pe lângă așa bătrână nevoiașă și să nu se-ndure măcar cu ce, după potrivea lui; dacă nu o lescaie, măcar o fărâmă de pâine; dacă nici atâta, barem o vorbă bună. Când îi zicea vreunul: "Crede, bătrânico, altădată!" ea răspundea: "Crez, măiculiță, crez... să ne crează Dumnezeu pe toți, drăguțul!" Pe urmă își muia covrigu-n năstrapă și s-apuca iar de morfolit.

Într-o zi, fiind târg deval, a-nceput dis-de-dimineată să se care într-acolo lume după lume de la deal. La dus, i-au mai zis babei câte unii "crede"; da spre seară, la-ntors, i-au dat care ce l-a lăsat inima... Păcum e obiceiul la târg: târguiește omul ce târguiește, cumpără, vinde; apoi, mai cu rachiu, mai cu vin, mai cu vorbă, se-nveselește, și pe urmă își mai aduce aminte și de sufletul răposatilor și le dă pomană după putere. Și așa, a rămas baba pe ziua aceea mulțumită destul cu traista plină.

Încet-încet, pe-nserate, s-au împuținat drumeții; tot mai rari și mai rari, până n-a mai trecut nimeni dupa asfințitul soarelui, când s-a arătat și luna la răsărit. Dacă-a-nnoptat bine, a căutat baba-n traistă

și a scos niște turtă dulce, căpătată de la una dintr-un cârd de fete, care trecuseră p-acolo cântând, chicotind și făcând fel de fel de nebunii, cum fac toate codanele când se-ntorc aprinse de la joc, că-n târg fusese horă mare. A muiat baba turta dulce, a gustat-o și zice:

– Bogdaproste! am avut o zi cu noroc astăzi... S-o ție Dumnezeu drăguțul pe fata aia, s-ajungă la bătrâneți frumoase, ca mine!

Pe urmă s-a înfășat baba-n cerga ei, și-a pus traista căpătâi și s-a ghemuit de-a binele culcată pe partea stângă, cu spatele la lună, să nu-i dea lumina-n ochi... Tocmai bine de dormit... Nici prea cald, nici prea răcoare; de vânt, nici suflare; pe câmp, așa liniște de toate patru părțile că se puteau auzi cum țârâiau și forfoteau gângăniile, miș-miș pân pâiș, și apa cum gâlgăia afară din ghizdul fântânii printre pietricele - că așa e apa, ca viața omului! atâta numă, că viața curge cât curge și pe urmă stă; dar apa curge mereu de când lumea și cât lumea n-o să mai stea...

Baba-nchisese ochii și, cu gândul cine poate ști la mai ce, ofta din când în când... și nu-i venea somnul; iar se mai gândea, ofta și mișca, să-și potrivească oscioarele mai odihnit, geaba! nu putea măcar ațipi. Se urcase luna cam de două sulii, când iacă, i se pare babei că vin pași de la deal dinspre partea apusului. Trage cu urechea și aude bine că s-apropie drumet; mijește ochii, și-l și vede aci-aci. Se ridică de mijloc, întinde mâna și-ncepe duios, după canonul ei:

– Faceți-vă milă și pomană, măculiță, de o biată păcătoasă fără putere!

Totdeodată, drumetul a sosit în dreptul fântânii; abate din drum spre babă și-i zice:

– Bună seara, băbuțo; da... n-ai adormit încă?

– N-am adormit, maiculiță; că n-am somn, vai de păcatele mele!

Drumetul se așază jos lângă babă, în bătaia lunii, și răsuflă adânc de oboseală...

– Da de unde vii dumneata, măiculiță, de-ai întârziat așa pe drum?

– Hei! de unde viu eu... viu de departe...

– De departe, ai?... Și... un' te duci?

– Hei! unde mă duc eu... mă duc departe...

– Departe, ai?... Da... cum te cheamă pe dumneata?

– Prichindel mă cheamă...

– Da... de câți ani ești?... că te vaz crud de tot...

– Merg pe șaptesprece...

– Da... părinți ai?

– N-am, c-am fost copil lăpădat...

– Da... frățiori mai ai?... surioare?

– Oi fi având, dar nu-i cunosc...

– Cum, ai fi având și nu-i cunoști?... Ce vorbă-i asta?

– Păi nu-ți spusei c-am fost copil lăpădat?

– Bine, aia am înțeles eu; da vorba e, vreau să știu...

– Ia ascultă, babo, adică de ce mă-i fi descosând așa?

– Că vreau să știu și eu...

– Da ce-ți pasă dumatăle?

– Cum să nu-mi pese, mă? întreabă baba cu mirare... Știi că-mi placi! Cum, adicăte! nu trebuie să știu eu ce pramatie de călător primesc noaptea-n gazdă?... ai?

– Da; da iar așa, să-mi numeri toți dinții din gură...

– Uite, mă!... da ce, ți-i scoț dacă ți-i număr? A făcut haz băiatul de vorba babei și zice:

– Aoleo! la bună gazdă avusei noroc să pic!...

În loc să mă-ntrebi: "Ai mâncat tu ceva, mă băiete, astăzi?... ți-o fi foame?" dumneata îmi ei tacirul pe nemâncate.

– Păi ce stric eu?... tu de ce ești găgăuță și taci?... N-ai aflat tu că, până nu plânge copilul, nu capătă țâță?...

– Ba, aia am aflat-o eu; da, dacă m-ai năvălit cu întrebările, când era să-ți spui?

-Vino-ncoace, terchea-berchea!

Și zicând astea, scoate din traistă o costiță de purcel, niște colaci și turtă dulce și mere, și i le dă:

– Ia colea și trage-i fălci, că dinți, slava Domnului, văz că ai.

A mâncat băiatul cu poftă mare; i-a mulțumit gazdei și s-a aplecat la fântână să bea.

– Ce faci, mă?

– Ce să fac?... vreau să beau.

– Păi, apă rece să bei după costiță afumată? Ia colea!... Și i-a dat din desagă un clondiraș cu rachiu de izmă.

– Să-nveți de la mine, mă băiete: să nu bei apă după lucru gras, că ți s-apleacă... Ai înțeles?

– Am înțeles... Da multe mai știi dumneata.

– Știu, firește; cum să nu știu?... că pân la vârsta asta, de mă vezi cu ochii verzi, n-oi fi trecut ca un câine prin apă... Vorba aia: uită-te la față și măntrabă de viață... Ehei! fătu-meu; când aș sta să-ți spui cine sunt eu...

– Înțeleg, a zis băiatul căscând; da vorba mea e, noaptea asta nu ne odihnim noi de loc?... e cam târzior...

– Să se culce cui i-e somn, fătu-meu!... eu știu ca mi s-a speriat de tot somnul; pot sta de vorbă pân' la ziuă, dacă poftești...

– Dumneata ai fi putând, că n-ai umblat toată ziulica, două poștii ca mine, pe jos... Da eu tare aș vrea să mă odihnesc, drept să-ți spui.

Și iar a căscat.

– Atuncea - zice baba - culcă-te tu, somnorosule; că eu mai stau... Ia cerga asta și te-nvesește, că despre ziuă se lasă răcoare. Dacă s-a culcat și s-a-nvelit băiatul, zice baba:

– Întoarce-te pe partea ailaltă, mă; să nu-ți dea luna drept în ochi... Vrei să-ți spui un basm, s-adormi mai bine?

– Spune.

– Da, vorba e, ascultă?

– Ascult.

- ... A fost odata ca niciodată, că de n-ar fi...

- ... nu s-ar povesti... a mormăit băiatul.

- Bag sama pe ăsta-l știi... zice baba.

- Știu numa-nceputul.

- Ei! începutul nu-i nimica; să vezi dumneata mijlocul și sfârșitul...

Și a urmat așa:

- ... pe când se potcovea purecele cu nouăzeci și nouă de oca de fier și...

- ... și sărea pân la cer... iar a mormăit băiatul.

- Mă, spune drept... dacă-l știi pe ăsta, să-ți spui altul.

- Dă-i-nainte, babo, și nu mai mă sâcâi!

- Apoi, atunci, tacă-ți fleanca și-ascultă!... A fost odată un împărat și-o împărăteasă, bogați nevoie mare, putrezi de bogați; și se tot ruga la Dumnezeu să le dea și lor măcar un copilaș... și se tot ruga, se tot ruga, și degeaba se tot ruga... Și așa, când și-a pierdut ei toată nădejdea, că erau bătrâni-bătrâni, cocliți de bătrâni, numai iacătă că vine o țigancă, mai bătrână ca ei, și zice să le dea cu ghiocul...

Aude baba ceva și se oprește din povestit...

Prichindel jos sforăia, și luna sus de trei sulți și mai bine... Baba s-apleacă pe o rână, să-l vadă dacă-i învelit cumsecade, că-i era milă de el; când se uită de-aproape, vede într-o parte învelitoarea băiatului cam ridicată; i-o apasă... cerga iar se ridică; iar i-o netezește-n jos... cerga iar în sus.

Zice baba-n gândul ei: "Ia să vedem mai bine"... și trage încetinel cerga, pune mâna și dă de o coadă.

"Am înțeles!" Lasă cerga la loc binișor peste băiatul adormit, și s-apucă să-l mângâie blând pân păr; o ia-ntâi de la ceafă și, când ajunge cu mâna spre frunte, dă de două cucuie tari - ce mai încape vorbă? -, niște cornițe în lege.

- Ei! zice baba, d-ăștia mi-ai fost?... Lasă, că-ți cunosc eu dumitale meșteșugul!

Îi înfinge o mână-n păr și cu alta l-apucă de coadă și trage și-așa și-așa. Băiatul sare din somn:

- Ce e, babo?

– Bine, mă pușlama, că n-am să-ți zic mai frumos!... după ce te-am găzduit, te-am ospătat și cinstit boierește, tu, gogeamite flăcău în putere, să-i tragi la aghioase, și eu, o biata neputincioasă, să moțai deșteaptă, să-ți spui basme și să te apăr de muște... ai? Pai ce fel de vorbă-i asta?... Scoală, dulăule, c-ai dormit destul! Uite, ce lună frumoasă!... hai ne plimbăm...

– Ce, nu ți-e bine, babo?... Culcă-te acolo și lasă-mă să mă odihnesc... Nu ți-am spus ce obosit sunt?

– Ia, nu mai umbla cu mofturi... parcă nu știi...

– Of! Că multe mai știi!

– Să știi tu, că, dacă-i la o adică, te știi și pe tine cine ești... Cui le tai tu?... ba, că ești copil sărman; ba, că n-ai frați; ba, că ești prăpădit de drum... Parcă nu ți-am văzut eu podoabele, ghiavole!... Ce crezi?... Hai scoală, să ne plimbăm! n-auzi tu?

Și iar îl zgâlțâie...

– Astâmpără-te, babo, și mă lasă!

– Nu te las, cioflingarule, pân' nu ne plimbăm... num-așa, nițeluș, de colea până colea, doar de mi s-o face și mie somn... Haide, scoală!

– Ei! zice băiatul; mi-am găsit beleaua eu baba asta... înțelege odată, babo, când îți spune omul!...

– Da tu, om ești?

– Da ce sunt?

– Om, ai? Da cine moaș-ta a mai văzut om cu codiță și cornițe, mă?... Vrei să mă tragi pe sfoară, tu, pe mine? Hehei, băiete! nu mă cunoști cine sunt... Eu... d-ăștia mărunței ca d-alde tine... Săntrebi odată pe frate-tău, pe Aghiuță - cu ăla barem ne cunoșteam de mult - să-ți spuie el; și tu să-i spui de la mine, c-am zis eu așa, că de ce nu mai dă p-aci?... Ce? E supărat?... Hai ne plimbăm... Scoală odată, că te plesnesc!

Da diavolul - ce alta are de lucru decât să ispitească și să păcălească pe bieții muritori, și să-și bată joc de sufletul lor? -ucigă-l crucea! Ce se gândește afurisitul de Prichindel, văzând că nu-i

chip aminteri să scape de babă? se ridică de mijloc și zice:

– De! băbuțo, ce să-ți spui?... Cum mi s-a speriat și mie somnul, parcă-parcă mi-ar plăcea să mă plimb pe lună.

– Păi, atunci, ce stai?... Haide!

– Da, da nu pe jos...

– Da cum, mă?... călare?

– Călare, firește; călare, merg.

– Uite, măi! tu ești cam țicnit pesemne... Da un' să-ți gălesc cal acușica?... Ce, acilea sunt grajdurile lui tat-tău, să bați numa-n palme și să-ți vie bidiviul gata la scară?... îmi pare rău de boiul tăul... ce nu te gândești când vorbești?... nu șade frumos!

– Păi, eu "cal" am zis?... am zis "călare".

– Adicătele, cum vine vorba' asta?

– Și mie-mi pare rău de dumneata, că-mi spuseși adineauri că știi multe și le-nțelegi pe toate, și atâta lucru, bag seama, nu pricepi...

– Ce să pricep, mă?

– Dumneata vrei să mergem la plimbare...

– Ei! da...

– Ei! eu merg bucuros, da numa călare merg...

Ei?

– Ei?

– Ei! ia-mă dumneata în cârcă, și hai să ne plimbăm... Uite, ce lună!

– Nu ți-e rușine! zice baba; coșcogea flăcăul zdravăn, în floarea vârstei tale, să te bucuri tu la o biată șontoroagă de bătrână ca mine, fără putere... să te ducă-n cârcă oscioarele mele!... Auzi-auzi!

– Rușine, nerușine, asta e... Dacă poștești, bine; de unde nu, lasa-mă să dorm.

– Așa ți-e vorba?

– Așa... Dacă ești bătrână fără putere, ce-ți mai arde de plimbare?... Stăi de-ți odihnește "oscioarele"...

Și zicând astea, Prichindel s-a așezat la loc să doarmă... Luna sclipea deasupra de tot... Baba s-a

culcat și ea; a-nchis ochii, și a stat așa cât a stat; s-a mai învârtit, s-a răsucit, când așa, când aminterea, și zice:

– Ai adormit, Prichindel?

– Iar, babo?

– Ia, scoală, mă, să-ți mai spui o vorbă...

– Care vorbă?

– Mă, Prichindel, da dacă nu te-oi putea eu duce, mă? că tu trebuie să fii greu, cum te văz eu, voinic...

– Noi să-ncercăm... Ce pagubă?

– Ei! bată-te vina să te bată!... Auzi dumneata, neiculiță, drăcia dracului! ce i-a dat lui Tartorul pân cap: zor-nevoie, la plimbare de-a călare!!... Mă, băiete, hai mai bine pe jos, că-i mai frumos...

– Pe jos nu pot.

– Nu?

– Nu...

Mai tace baba ce mai tace, și pe urmă:

– Ei! hai, scoală... să vedem ce putem!... să-ți fac și hatârul ăsta... să nu zici!

S-au ridicat amândoi... Baba s-a pus piuă, și strigă lui Prichindel:

– Haide, hopa!

– Țin-te bine, babo !

Și ȗp odată! în cârca babei; iar baba:

– Mă, băiete, ascultă; să nu te lași greu și să nu-mi dai prea des călcâie ca ageamiii!... Apucă-te numa bine cu amândouă mâinile pe după gâtul meu!... Haide, gata!

...Bine-i spusese baba că ea știe multe și el mai nimic. Prostul de Prichindel - drac-drac, da n-a-nțeles. Cum a luat-o de gât, baba s-a scuturat de zdrențele și urâciunea ei și deodată s-a prefăcut într-o femeie tânără și voinică, înaltă și frumoasă ca o zână, strălucind și ea pe pământ cum strălucea luna-n cer - fiindcă baba asta era o fată de-mpărat mare, care, de mititică se dedese la știința fermecelor și la meșteșugul vrăjitoriei, și, pentru păcatele ei, fusese blestemată să se preschimbe în

hodoroagă cerșetoare și să nu-și mai ia înfățișarea ei de mai-nainte decât atunci când o putea păcăli pe dracul, ba încă, și atunci, numai pe vremea nopții. Așa, până să vă lămuresc în aste câteva cuvinte, baba, adică fata de-mpărat, or zâna, cum poftiți, era departe cu Prichindel. Alerga ușor ca vântul de parcă n-atingea pământul; îi zbura pe deasupra capului lui Prichindel părul ei bălan despletit; iar în lumina lunii, fâlfâia în fel de fel de ape zăbranicul vioriu țesut în fluturi și-n fire de argint, cu care era-nvăluită...

– Mult au alergat așa...

– Să stăm, să mai răsuflăm! a zis Prichindel amețit, când au ajuns într-o pajiște.

Dar ea, ce să-l asculte?... De unde-și mai potolise fuga, s-a pornit iar și mai repede, și tot mai repede, pân-au dat într-o luncă plină numa cu trandafiri albi mirositori, șiaici a-nceput ea să se domolească și încet-încet să meargă în pas... Apoi, oprindu-se locului, zice:

– Ascultă!

Și deodată, în tăcerea aceea plină de lumina lunii, s-a auzit din umbra unui tufiș glas de privighetoare.

– Îți place, dragă Prichindel?

– Strașnic! a răspuns el.

– Îți pare rău că ți-ai pierdut somnul pentru plimbare?

– Ei aș!

– Vrei să mai mergem?

– Hai-nainte!

Și iar a pornit fata de-mpărat...

S-au plimbat mult și multe lunci au văzut cu câte flori! și atâtea cântări de păsări, care mai de care, au auzit!... Dar când, departe de tot dintr-o pădurice ieșeau în largul câmpului înspre răsărit, deodată strigă cu groază Prichindel:

– Se crapă de ziuă!

Ea se oprește scurt, se uită-n zare, vede-n adevăr mijind zorile, și... p-aci ți-e drumul! Și țin-te,

goană!... Zbura cum zboară calul-dracului, peste moșoroaie, gropi, mărăcini, bușteni, bălți - că bietul Prichindel vedea jucând pe cer trei luni în loc de una. Cum a sosit într-un suflet înapoi la fântână, l-a aruncat pe diavol cât colo mototol; iar ea s-a scuturat și-ntr-o clipă s-a ghemuit pe cergă jos - tot baba de cu seara... El s-a ridicat zdruncinat de căzătură, și zice:

– Mai rămâi sănătoasă, babo!

– Umblă sănătos, Prichindel maică!

A plecat băiatul șontâc-șontâc înapoi la deal cătră asfințit unde scapăta luna... Dar baba strigă după el:

– Mă! n-auzi tu?... când mai vii p-aici?

– Altădată... Cine știe când? a răspuns el fără să se mai uite-napoi.

– Mă, băiete, ascultă... să nu uiți să-i spui lui frate-tău că-l aștept negreșit... Ai auzit?

Da, până să isprăvească ea, băiatul a pierit, parc-a intrat în pământ.

Oftează baba și se culcă; dar n-apucă să-nchiză ochii bine și aude glasuri de drumeți. Se ridică de mijloc și, cu mâna-ntinsă, începe duios, după canonul ei:

– Faceți-vă...

Când unul dintre drumeți îi taie vorba:

– De dimineată te-ai sculat astăzi, băbuțo!

– Ce să fac, măiculiță? dacă n-am somn, vai de păcatele mele!... Faceți-vă milă și pomană de o biată păcătoasă fără putere!

– Crede, bătrâno! zice ălălalt. Și își văd oamenii de drum.

– Crez, măiculiță, crez! să ne crează Dumnezeu pe toți, drăguțul!

Pe urmă, scoate din traistă o bucățică de covrig, o-nmoaie-n năstrapă și-ncepe s-o morfolească-n gingii.

Table of Contents

[Nuvele fantastice](#)

[La hanul lui Mânjoală](#)

[Kir Ianulea](#)

[Calul dracului](#)

Table of Contents

Nuvele fantastice	1
La hanul lui Mânjoală	2
Kir Ianulea	12
Calul dracului	42